Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

4 ДЕКАБРЬ, ШАНБА № 235 (733). Сотувда эркин нархда. 1993 йил.

ЎЗБЕКЛАР ҲАМ, ҚИРҒИЗЛАР ҲАМ МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ БАРЧА ХАЛҚЛАР КАБИ ЎЗЛАРИНИ ҚАДИМИЙ ТУРОНЗАМИН ФУҚАРОЛАРИ ДЕБ БИЛАДИЛАР

ҲОЗИР ҲЕЧ КИМГА ОСОН ЭМАС

Мамлакатимиз тарихидаги шонли саналар тақвими эндигина шаклланмоқда. Мустақиллигимизнинг икки йиллиги, Конституциямизнинг бир йиллиги каби истиқлол туфайли эришган байрамларимиз шулар жумласидандир. Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Тошкент учрашуви ўтказилганига, мана, яқинда икки йил тўлади. Халқларимиз тарихидаги ана шу муҳим воқеани ҳам бугун эслаб қўйсак, фойдадан ҳоли бўлмас.

Собиқ шўро салтанати парчаланиб кетгач, унинг ўрнида ёш мустақил давлатлар пайдо бўлди. Улкан тоғнинг қулаши ҳам ўзига яраша даҳшатли бўлиб, сурони ер кукни ларзага келтириб юборар экан! Бундоқ ўйлаб кўринг, юздан ортиқ миллат аралаш-қуралаш, иқтисод минг бир ришта билан бир-бирига боғлиқ, бир марказдан бошқарилган давлатда «ажралиш куйи»ни чалишнинг ўзи бўлармиди? Янаям, худо ярлақаб, Югославиянинг куни бошимизга тушмади. Хуллас, ҳамманинг «қозон»и бошқа-бошқа бўлиб қолди... Гарчи собиқ иттифоқдош республикаларнинг кўпчилигини МДҲ деб аталган нимҳарир чодир бирлаштириб турса-да, бугун ҳар ким ўз кунини ўзи кўрмоқда.

Лекин бу билан илгари «ягона оила»да яшаган давлатлар ўртасидаги иқтисодий, маданий алоқалар, баъзилар ваҳима қилгандек, бутунлай узилиб кетдими? Биз бир-биримизга мутлақо бегона бўлиб қолдикми? Оллоҳга шукрки, йўқ!

Бугунга келиб ҳамма ўз Президенти, туғи, туғроси, фахрияси ва ниҳоят пулига эга, дунё миқёсида тан олинган эгамен давлатлар фуқаролари бўлди. Лекин бунга эришиш осон кечдими?

Шу ўринда икки-уч йиллик яқин ўтмишимизга бир назар ташлаш лозим кўринади. Ўшанда «СССР» деб аталган улкан мамлакатда буюк ўзгаришлар рўй бериши аён бўлиб қолган, унинг муаззам аршида мустақиллик шарпаси кеза бошлаган эди. Бу — тарихий шароит ўзгаради, янги давр янги раҳбарларни тақозо этади, яъни фаолияти юқоридан келган амру фармонларни республикада сўзсиз бажаришдангина иборат бўлган «сардор»ларнинг замони ўтди дегани эди. Ва улар «кетар жафоси» дегандай, «ётиб қолгунча отиб қол» қабилидаги ишларни бошлаб юбордилар. Шу тариқа Фарғона, Ўш фожиалари, Тожикистондаги воқеалар аланга олди.

Уларни зудлик билан ўчириш керак эди. Собиқ СССР таркибидаги республикалар халқлари ана шундай оғир шароитда ўзларининг янги давр талабига жавоб бера оладиган раҳбарларини сайладилар.

Энди ҳар бир мустақил давлат ўзига хос тараққиёт йўлини танлай бошлади. Дунё айвонидан ҳар ким ҳамкорлик қиладиган дўст қидирди. Зеро, бу яхлит оламда ёлғиз яшаб бўлмайди. Ана шу интилишларнинг самараси ўлароқ, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг ташаббуси билан 1992 йил 4 январь куни Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон Республикалари Президентларининг учрашуви ўтказилди. Унда мавжуд чегараларнинг даҳлсизлиги тан олинди, иқтисодий, маданий, илм-фан соҳаларида ҳамкорликни йўлга қўйиш тадбирлари белгиланди. Хуллас, қўшни давлатлар ҳамжиҳатлигининг тамал тоши қўйилди. У қандай натижалар бермоқда? Буни Ўзбекистон—Қирғизистон муносабатларида ҳам яққол кўриш мумкин.

Маълумки, бу икки республика халқлари — ўзбеклар ҳам, қирғизлар ҳам Марказий Осиёдаги барча халқлар каби ўзларини бир туркий дарахтнинг икки шохи — қадимий Туронзамин фарзандлари деб биладилар. Лекин, яширишнинг ҳожати йўқ, Қирғизистоннинг ўша вақтдаги раҳбарлари «кароматио» билан Ўш вилоятида рўй берган маълум воқеалар боис орага бир оз совуқчилик тушган, муносабатлар таранглашиб қолган эди. Ана шундай шароитда Ўш шаҳрида икки қўшни давлат Президентларининг учрашуви бўлди. Унинг натижалари бугун ҳаммага аён. Фақат шуни таъкидлаш жоиз кўринадики, муаммони ҳал этишда, икки қондош халқ қалбидаги ярага малҳам қўйишда Ислом Каримовнинг теран мулоҳазакорлигию Асқар Акаевнинг беназир самимияти жуда катта омил бўлди. Натижада Қирғизистонда ҳам Ўзбекистонда ҳам вазият барқарорлашди, халқларимиз яна ҳамкорлик, биродарлик йўлига тушиб олдилар. Ҳолбуки, Қирғизистоннинг собиқ раҳбарлари билан бу борада, андиша билан айтганда, «гап қовушмаган» эди.

СУРАТДА: Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ва Қирғизистон Республикаси Президенти Асқар Акаев.

Р. ЖУМАНИЕЗОВ олган сурат.

Нима ҳам дер эдик, раҳбарларнинг пешонасига ёзилгани шу эканки, улар доимо халқнинг назарида бўлади. Бундан ташқари, дунёнинг сиёсатдонлари, каттаю кичик давлатларнинг бошлиқлари бошқа бир давлат билан муносабат ўрнатмоқчи бўлса, аввало, унинг юзи-кўзи — раҳбарига қараб иш тутар экан. Шу маънода юртбошимиз Ислом Каримов ўзининг иқтисодиёт бобидаги пухта ҳисоб-китоби, доимо етти ўлчаб, бир кесиши билан барчани лол қолдирган бўлса, Президент Асқар Акаев, боя айтганимиз — шахсий самимияти билан мана-ман деган демократларнинг-да дилини забт этди деб ўйлайман.

Шундан кейин, 1992 йил сентябрида Қирғизистон ҳукумат делегацияси Тошкентга ташриф буюрди. Бу ерда икки республика ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартнома, савдо-иқтисодий ҳамкорлик ҳақидаги битим имзоланди.

— Биз Ўзбекистон билан ҳали собиқ марказ қуламай туриб ҳам шартнома тузган эдик. Лекин бугун имзоланган ҳужжатлар ўша вақтдагидан бутунлай фарқ қилади. Негаки, бугунги музокаралар ҳам, имзоланган ҳужжатлар ҳам халқаро ҳуқуқ субъекти бўлган икки мустақил давлат ўртасида ўтказилгани ва имзолангани туфайли қимматлидир, — деган эди ўшанда А. Акаев фахр билан.

...1991 йилнинг августи сира эсимдан чиқмайди. ГКЧП бош кўтарган кунлари мен таътилда — Намангандаги олис қишлоғимда эдим. Марказий телевидение Янаев, Лукьянов каби «валломат»ларнинг баёнотларини эшиттирди, холос. Ташқи оламдан узилганман, нима бўлаётганини билмайман, бунинг устига Президентимиз Ҳиндистонда... хаёлимда яккаш «наҳот, ҳаммаси орқага қайтса?» деган ўй.

Хайриятки, водийга Фрунзе (унда Бишкек эмасди, чамамда) телевидениеси кўрсатувлари узатилар экан. Бирдан «зангори экран»да Асқар Акаев пайдо бўлди. Ва жасорат билан, биринчилардан бўлиб, ҳеч қандай ГКЧПни тан олмаслигини, мустақил давлат бошлиғи эканини баён қилди. Б. Ельциннинг танк устига чиқиб, бутун Россияни умум иш ташлашга чақирганидан воқиф этди. Кўнглимга умид нури югурди...

Қирғизистон Марказий Осиёда илк бор ўз миллий пулини жорий этди. Бу Президент Асқар Акаевнинг яна бир жасорати эди, албатта. Тўғри, «сом»нинг муомалага киритилиши, ундан яқин қўшниларнинг вақтида огоҳ этилмагани маълум қийинчиликларни келтириб чиқарди. Лекин бамаслаҳат иш тутилса, ҳар қандай мушкулотни ҳам осон этмак мумкин экан. Буни шу йил Тошкент ва Ўшда бўлиб ўтган олиймақом учрашувлар яна бир бор исботлади. Иқтисодий алоқаларимизнинг, борди-келдиларимизнинг узилиб қолмаслик йўли топилди: икки республика ўртасида 1994 — 2000 йилларда иқтисодий интеграциялашни ривожлантириш тўғрисидаги баёнотнома имзоланди.

Бугун Марказий Осиёдаги барча давлатлар каби Ўзбекистон билан Қирғизистон ҳам демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш йўлидан дадил одимламоқда. Лекин бу тараққиёт йўли равон ва текис эмаслиги, унинг ўнқир-чўнқирлари, пасту баланди кўплиги ҳаммага аён.

Мана, биз ҳам миллий пулимизни жорий этдик. Иқтисодни барқарор ушлаб туриш, халқни энг зарур истеъмол моллари билан узлуксиз таъминлаш, одамлардаги ёруғ келажакка бўлган ишончни мустаҳкамлаш осон иш эмаслигини кўриб турибмиз. Хуллас, ҳозир ҳеч кимга осон тутиб бўлмайди. Фақат озодлигимизга соя тушмаса, эркимиз топталмаса, бас. Ҳаммаси яхши бўлиб кетишига ишонамиз, чунки халқларимиз меҳнаткаш, не-не мушкулларни енгиб ўтмаган.

Аммо, кўпинча мана шундай вазиятдан, муваққат қийинчиликлардан юмшоқ ўриндиқларидан ажралиб қолган баъзи аламзадалар фойдаланмоқчи бўлади. Улар халқни тўғри йўлдан оздиришга уринади. Бу ёқда эса Жириновскийга ўхшаган «булбулигўё»лар таҳдид солиб турибди.

Биз, қўшни халқлар эса, бундай шароитда янада яқинлашувимиз, жипслашувимиз лозим. Халқда «икки ёрти — бир бутун» деган гап бор. Биримизда йўқ нарса бошқамизда бор. Камимизни тўлдиришимиз мумкин. Фақат ҳамжиҳат бўлсак, бас.

Президентларимиз халқларимиз тотув ва биродар бўлишини истайдилар. Биз ҳам туркий халқлар кемаларини бошқараётган дарғаларимизнинг аҳиллигини тилаймиз. Зотан, Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг учрашувида ҳам ана шу руҳ ҳукмрон эди. Унга азал-абад содиқ қолайлик!

Аҳмад ХЎЖА,
ЎзА шарҳловчиси.

Президент ҳузурида қабул

3 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Эндрю Гельфи бошчилигидаги Франция ишбилармонлари делегациясини қабул қилди.

Ўзбекистон раҳбари меҳмонларга мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида амалга оширилаётган ишлар, хорижий сармояларни республикамизга кўпроқ жалб этиш мақсадида ишбилармонларга яратилаётган имтиёзлар ҳақида гапириб берди.

Делегация раҳбари Эндрю Гельфи Ўзбекистон ҳудудида жаҳон талабларига жавоб берадиган халқаро аэропорт, меҳмонхоналар, қанд заводлари қуриш, чиқиндиларни қайта ишлаш, нефть ва газ саноати соҳаларида ҳамкорлик қилиш нияти борлигини айтди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Ў. Султонов, Қ. Ҳаққулов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков иштирок этди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКА ТЕАТРЛАРИ АРТИСТЛАРИНИНГ МЕҲНАТИГА ҲАҚ ТУЛАШ ШАРТЛАРИНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Театр артистлари театр санъатини ривожлантириш ва тарғиб қилишга катта ҳисса қўшаётганликларини, уларнинг республика ёш авлодини маънавий ва ахлоқий жиҳатдан тарбиялашдаги хизматларини инобатга олиб, шунингдек, ижодкор ходимларнинг моддий таъминотини янада яхшилаш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси театрларида ишловчи артистлар учун 1993 йилнинг 1 декабридан бошлаб мансаб окладларининг 25 фоизи миқдорида маошларига ҳар ойлик устама ҳақ белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикасининг Маданият ишлари вазирлиги Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги билан келишган ҳолда ушбу фармонга мувофиқ мансаб окладларига устама ҳақ белгиланадиган театр ходимлари тоифаларининг рўйхатини тасдиқласин.

3. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги мазкур устама ҳақларни жорий этиш билан боғлиқ сарф-харажатларни пул билан таъминлаш манбаларини аниқласин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 3 декабрь.

ОЛИЙ КЕНГАШ ҚЎМИТАСИНИНГ КЎЧМА ЙИҒИЛИШИ

Бухоро вилояти ҳокимлигида республика Олий Кенгаши Соғлиқни сақлаш ва халқ таълими қўмитасининг кўчма йиғилиши бўлди. Унда давлат санитария назорати тўғрисидаги қонун вилоятда қандай бажарилаётгани муҳокама этилди.

Йиғилишда аҳолини тоза сув билан таъминлаш борасидаги Президент фармонини бажаришда айниқса қишлоқ жойларда сусткашликка йўл қўйилаётгани, тижорат ва хусусий дўконларда сотилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини назорат қилиш эътибордан четда қолаётгани, турли касалликларга қарши эмлаш ишлари ўлда-жўлда экани таъкидланди, мазкур камчиликларга тезда барҳам бериш чора-тадбирлари белгиланди.

Республика Олий Кенгаши Соғлиқни сақлаш ва халқ таълими қўмитасининг раиси Ҳ. Усмонова йиғилишда сўзга чиқди.

(ЎзА).

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

РЕСПУБЛИКА «МАҲАЛЛА» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

«Маҳалла» хайрия жамғармасининг мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий, маънавий ҳаётида тутган ўрнининг ошиб бораётганини эътиборга олиб ҳамда унинг фаолиятини янада такомиллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикаси Вазирликлари, идоралари, концернлари, корхоналари, хўжаликлари ва ташкилотлари «Маҳалла» хайрия жамғармаси ҳамда унинг қуйи бўғинларига мунтазам равишда моддий-молиявий ва амалий ёрдам кўрсатишлари зарурдир.

2. Маҳаллалар ҳудудида жойлашган корхона, ташкилот ва муассасалар раҳбарларига тегишли маҳаллаларда маданий маърифий, ободончилик ишларини амалга ошириш, анъанавий миллий байрамларни ўтказишда, шунингдек, оқсоқолларнинг таклифлари асосида кам даромадли ва боқувчисини йўқотган оилалар ва ёлғиз қолган кишиларга моддий-маънавий ёрдам бериб бориш чора-тадбирларини кўриш топширилсин.

3. «Маҳаллий саноат» корпорацияси (В. Чжен), «Ўзбексавдо» уюшмаси (М. Усмонов), «Ўзбекбирлашув» (Г. Волков), «Ўзмаиший-уюшма» (З. Собиров) 1994 йилдан бошлаб «Маҳалла» хайрия жамғармаси ҳамда унинг қуйи бўлимлари буюртмаларига мувофиқ маҳалла гузарлари, чойхоналари учун зарур бўлган хўжалик ва уй-рўзғор анжомларини имтиёзли нархларда ажратишни назарда тутсинлар.

«Ўзшартномасавдо» уюшмаси (Т. Шарипов), «Ўзқишлоқхўжаликтаъминот у з а-тиш» қўмитаси (Р. Ҳусанов) «Маҳалла» хайрия жамғармаси тасарруфидаги кичик корхоналарни зарур бўлган дастгоҳлар, эҳтиёт қисмлар, хомашё маҳсулотлари ва ярим тайёр маҳсулотлар билан таъминлаш чора-тадбирларини белгиласинлар.

«Ўзбекенгилсаноат» уюшмасининг Акмал Икромов тумани Бекобод маҳалласидаги Тошкент бош кийимлар фабрикаси 3-цехини республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси балансига ўтказиб бериш ҳақидаги таклифи қабул қилинсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги (Э. Боқибоев): «Маҳалла» хайрия жамғармасининг иқтисодий, молиявий ва хўжалик фаолиятини янада мустаҳкамлаш учун 1994 йилда республика давлат бюджетидан 1 миллиард сўм миқдорида маблағ ажратсин. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки жамғарманинг маблағларидан унинг устав вазифаларига қатъий мувофиқ мақсадли равишда ишлатилиши устидан таъсирчан назорат ўрнатишни таъминласин;

давлат Солиқ бош бошқармаси (Ш. Гатауллин) билан биргаликда «Маҳалла» хайрия жамғармасининг тасарруфидаги ишлаб чиқариш ҳамда савдо корхоналарини солиқлар ва бож тўловларидан озод қилиш масаласи бўйича 10 кун муддат ичида Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси (У. Абдуғаниев) республика ҳудудидан ташқарига ноқонуний равишда олиб чиқиб кетишда мусодара қилинган товарлар ва маҳсулотларни «Маҳалла» хайрия жамғармаси дўконлари орқали аҳолига сотишни ташкил этиш ҳақида шаҳар ва туман ҳокимликлари билан келишган ҳолда икки ҳафта муддат ичида Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

6. Тошкент шаҳар ҳокимлиги (А. Фозилбеков)га республика маҳалла маданият маркази учун бино ажратиш, Шайхонтоҳур туманидаги «Исломобод» маҳалла маданий марказини республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси балансига ўтказиб бериш масаласини ҳал этиш топширилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З. Алматов) ва Адлия вазирлиги (А. Мардиев)га жойларда ҳуқуқ-тартибот масалалари юзасидан доимий равишда халқ билан мулоқотда бўлиб, маҳалла фаоллари билан иш юритишни ташкил қилиш тавсия этилсин.

8. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимларига 1994 — 1995 йилларда ҳар бир маҳаллага замонавий ва миллий лойиҳалар асосида гузарлар қурилишини ташкил қилишда ва бу ишда давлат корхона ва ташкилотларини, давлат тасарруфида бўлмаган кооператив, кичик корхона ва юридик шахслар томонидан бериладиган хайрия маблағларидан унумли фойдаланиш, шунингдек, жамғарма фаолияти учун кичик корхона ҳамда дўконлар очишга жой ажратиб бериш, аҳоли томонидан етиштирилган қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик маҳсулотларини қабул қилиш пунктларини очишга амалий ёрдам бериш топширилсин.

Шаҳар ва туман ҳокимликлари ўз ҳудудларидаги идоралар раҳбарлари иштирокида маҳалла оқсоқоллари ҳамда аҳоли билан мунтазам равишда учрашувлар ўтказиб, улар томонидан билдирилган фикр, мулоҳаза ва таклифлар асосида ижтимоий муаммоларни ҳал этиш дастурини белгиласинлар.

9. Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси (Ш. Темуров)га:

Халқ таълими вазирлиги (Ж. Йўлдошев) билан биргаликда бир ой муддат ичида «Оила — мактаб — маҳалла» дастурини ишлаб чиқиб, жойлардаги педагогик жамоалар ва маҳалла фаолларининг асосий эътиборини унинг ижросига қаратиш;

Маданият ишлари вазирлиги (Э. Ҳайитбоев) билан биргаликда туман ва шаҳарлардаги қишлоқ, манзе, маҳаллаларда маданий-маърифий ишларини янада жонлантириш, ёшлар ўртасида миллий истиқлол мафкурасига асосланган дўстлик, ватанпарварлик, инсонпарварлик, ҳалоллик, жонкуярлик туйғуларини шакллантириш;

Соғлиқни сақлаш вазирлиги (Ш. Каримов) билан биргаликда маҳалла ва манзеларда аҳоли саломатлигини, экологик муҳитни яхшилаш, соғлом авлодни камол топтириш ишларини ривожлантириш;

«Ўзбекистон — ватаним, маҳаллам — уйим» шиори остида осойишталикни сақлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш ишларида маъмурий органларга амалий ёрдам бериш, фуқаролар ўртасида байналмилал дўстликни янада мустаҳкамлаш вазифалари юклатилсин.

10. Ўзбекистон Давлат телевидение ва радиоэшиттириш компанияси (Ш. Яҳёев)га, республика ва вилоят газеталари таҳририятларига «Маҳалла» хайрия жамғармасининг фаолиятини мунтазам равишда кенг ёритиб бориш ва тарғиб қилиш тавсия этилсин.

11. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари М. Қорабоев зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 1 декабрь.

Мустақиллик сарчашмалари

УЗИЛИШЛАРСИЗ, БИР МАРОМДА ИШЛАШ САНЪАТИ

АЙНИ ШУ ОМИЛ ҚУВАСОЙДА ОЙНА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ҲАЖМИНИ КЎПАЙТИРИШ ИМКОНИНИ БЕРМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси қурилиш саноати маҳсулотлари корпорациясига қарашли Қувасойдаги «Кварц» ишлаб чиқариш бирлашмасида асосан шиша буюмлари ишлаб чиқарилади. Бу бирлашма яқин вақтларгача собиқ «Союзстекло» бирлашмаси таркибида эди. Корхона ҳозирги иқтисодий қийин шароитларда ҳам узлуксиз ишлаб келаяпти. Хўш, унинг узилишларсиз, бир маромда ишлашининг сири нимада? Бирлашма бош директори У. ОТАБОЕВ билан суҳбатимиз айнан шу ҳақда.

СУРАТДА: корхона ишчиси Ж. Мўминов.

— Убайдулло ака, бозор иқтисодиётининг темир қонунлари мақ-мақ деган улкан корхоналарнинг ҳам ишига салбий таъсир қилди. Лекин сиз раҳбарлик қилаётган бирлашма бундан мустасно десак, муболаға бўлмайди. Сир бўлмаса, бунинг сабаблари ҳақида тўхталсангиз.

— Ишлаб чиқаришимиз бевосита Россия ва бошқа собиқ иттифоқдош республикаларга боғлиқ бўлса ҳам, аввало, ўз мустақиллигимизни кўзлаб, шунга интилиб меҳнат қилдик. Мана, ўзингиз эътибор беринг, ойна тайёрлаш учун ишлатиладиган қоришма, оқ қумни тўласича қўшни Тожикистоннинг Ленинобод вилояти карьерларидан олиб келаяпмиз. Қоришмадаги иккинчи муҳим хом ашё — ишқорни эса Украина ва Бошқирдистондаги корхоналар етказиб беради. Сульфат, дала шпати сингари хом ашёлар ҳам асосан Россиядан олиб келинади. Худога шукр, Ҳозир бизда бу маҳсулотларнинг бирортасида ҳам узилиш бўлаётгани йўқ. Ҳаммасини илгаритдан келишиб олинган шартномалар бўйича олаяпмиз. Ҳамкорларимиз эса бизни қўллаб-қувватлаб туришибди.

Муваффақиятларимизнинг боиси эртанги кунни олдиндан билишда, қийинчиликларни рўй бермасдан туриб бартараф этишда, деб ўйлайман. Муҳим омиллардан яна бири — корхонамизда ҳамма топширилган ишга нисбатан тўла масъулият ҳис қилган ҳолда меҳнат қилади. Оддий ишчидан тортиб лавозимдор шахсгача бамаслаҳат иш тутамиз.

— Бирлашмада ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш, янги асбоб-ускуналарни жорий этиш бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳам гапириб берсангиз.

— Юқорида шиша маҳсулотлари тайёрлаш учун ишлатиладиган қоришманинг 30 фоизи бошқа жойлардан олиб келиниши ҳақида тўхталиб ўтдим. Биз ана шу хом ашёнинг муайян қисмини шиша чиқиндилари ҳисобига қоплаш йўлини ҳам ўйлаяпмиз. Бунинг учун эски майдаланган шишалар, чиқинди ойналарни қайта ишлайдиган цех ташкил қилдик. Ҳозир ана шундай чиқиндилардан тайёрланаётган қоришма жами хом ашёнинг 40 фоизини ташкил этади. Бунинг нақадар самарали эканлигини тасаввур қилиш учун табиий қоришманинг бир тоннаси корхонамизга 100 минг сўмга тушишини айтиш кифоя. Шиша чиқиндиларининг бир тоннасини эса бор-йўғи 820 сўмдан қабул қилиб оляпмиз.

Бирлашмамизда янгиликка ўч муҳандислар кўп. Уларнинг аксарияти ёшлар. Цех ва участкаларимизда фақат малакали ишчилар меҳнат қилишяпти. Бирлашма қошидаги 14-ҳунар-техника билим юртида деярли барча ишчилар, ўрта табақа мутахассислари ўқиб, касб маҳоратларини эгаллашган. Бундан ташқари, биз асосий эътиборни соҳамизга тааллуқли фан янгиликларини ишлаб чиқаришга дадил жорий қилишга қаратяпмиз. Илгарилари оддий шиша қолиплари ҳам ташқаридан олиб келинарди. 1985 йилда уни тайёрлайдиган цех фойдаланишга топширилди. Бу муҳим участкада чўянни эритишдан тортиб, тайёрланган қолипларни механик синовдан ўтказишгача бўлган жараёнларгача бажарилмоқда. Бу эса собиқ Иттифоқдаги шиша машинасозлиги заводларига қарамликдан бутунлай халос этди.

Шунингдек, идишларни яшикларга жойлаштириш ҳамда уларни бевосита вагонларга юклашни механизациялаш, шиша қайнатиш қозонларини такомиллаштириш борасидаги ишлар ҳам яхши самара беряпти.

— Бирлашмада қурилаётган янги цехда Жанубий Корея билан ҳамкорликда ишлаб чиқариладиган енгил автомобиллар учун ойна тайёрлашга ҳозирлик кўрилаётганлиги ҳақидаги хабар «Халқ сўзи» муштарийларида катта қизиқиш уйғотди.

— Маълумки, 80-йилларда ичкиликбозликка қарши кураш муносабати билан тегишли корхоналарга алкоголли ичимликлар шишаларини тайёрлашни тўхтатиш тўғрисида кўрсатма берилган эди. Бугунги кунда ана шу цех қайта таъмирланиб, ясси силлиқланган ойналар тайёрлайдиган участкага айлантирилмоқда. Ҳозиргача ишнинг чорак қисми бажарилди. Лекин иншоотда қурилишни ўз вақтида бажариш учун камида 8 миллиард сўм маблағ керак. У тўла ишга тушса, йилига 10 миллион квадрат метр ясси ойналар ишлаб чиқарилади. Ҳозирча республикамизга бундай маҳсулот собиқ Иттифоқ минтақаларидан олинмоқда.

Янги цехга ўрнатиладиган асбоб-ускуналарнинг асосий қисми ҳам Россиядан келтирилади. Ясси ойна тайёрлайдиган агрегатлар Санкт-Петербургдан, «Ижорэнергомаш» заводидан олиб келиниши керак. Махсус ўтга чидамли ускуналарга эса Москвадаги Шербин заводига буюртма берганмиз. Яна бир муҳим маҳсулот эса Свердловск вилоятининг Первоуральск шаҳридан юборилади. Кўриниб турибдики, бу муҳим иншоотни ўз вақтида ишга туширши Россия ҳукумати билан тузилган шартномаларнинг ўз вақтида бажарилишига боғлиқ.

Кореялик машинасозларга Қувасойда ДЭУ корпорациясида тайёрланадиган машиналарнинг ойналарини ишлаб чиқариш учун имконият борлигини айтишганда улар ишонишмаган эди. Улар корхонамизга келиб, ишлаб чиқариш жараёнлари билан танишгач, қўшма корхона ташкил қилишга рози бўлишди. Биздаги технологик жараёнлар жаҳон стандартларига тўла мос келиши ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Бирлашмамизга ташриф буюрган Германия ва швециялик ҳамкасбларимиз, шишасозлик саноатининг етакчи мутахассислари ҳам амалга оширилаётган ишларимизга ижобий баҳо беришяпти. Бирлашма бўйича 9 ой мобайнида 5 миллиард 98 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Олинган соф фойда 1 миллиард 38 миллион сўмни ташкил этди. Соф фойданинг асосий қисми эса ишчиларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилашга сарфланмоқда. Ҳозир корхона қошида учта болалар боғчаси ишлаб турибди. Уларга 500 дан ортиқ кичкинтой жалб этилган. Тарбиячиларнинг ойлигидан тортиб, тарбияланувчиларга тўланадиган нафақагача — ҳаммаси бирлашма зиммасида. Фақат тўққиз ой ичида шу мақсадларга 31 миллион сўм сарфланди.

Корхонадан пенсияга чиқувчиларга ҳам алоҳида ғамхўрлик кўрсатилаяпти. Уларга иш стажига қараб 5 минг сўмдан 20 минг сўмгача ёрдам пули берилади. Меҳнат таътилига чиқувчиларга барча имтиёзлардан ташқари, яна 5 минг сўмдан ажратилмоқда. Бирлашма бўйича шу мақсадда 10 ойда 11,5 миллион сўм берилди. Ишчилар тўй, турли хил маросимлар ўтказишса, фонддан 20 минг сўмгача тўёна бериш одатга айланди. Шу йили турмуш қурган 24 та оилага 50 минг сўмдан қарз берилди. Биринчи фарзанд туғилганда эса унинг 30 фоизи кечиб юборилади. Сентябрь ойида ўртача иш ҳақи 74 минг сўмни ташкил этди. Шунинг учун бўлса керак, корхонамизга ишга жойлашишни истаганлр ниҳоятда кўп.

— Убайдулло ака, сиз ўтган йили қисқа муддат Қувасой шаҳрига ҳокимлик ҳам қилдингиз. Лекин бу лавозимдан ўз хоҳишингиз билан кетганлигингизни эшитиб, кўпчилик ҳайрон бўлган эди.

— Бутун умри ишлаб чиқаришда ўтган кишининг бу лавозимда даб-дурустдан ишлаб кетиши қийин бўлар экан. Ҳоким бўлиб тайинланганимдан сўнг ана шу янгича жараёнда ишлашга кўника олмадим.

Мени қадрдон бирлашмам, жонажон жамоам ўзига тортаверди. Бу ерда меҳнат қиладиган ўттиздан ортиқ миллатнинг ҳаммаси мени ўз оға-инимдай бўлиб қолган. Вилоят ҳокимиятига мени ўз ишимга қайтаришларини сўраб ариза бердим.

— Жамоанинг келгуси режалари қандай?

— Бирлашмада йилига 60 миллион дона шиша ишлаб чиқарадиган линияни ишга туширдик. Ясси силлиқланган ойна тайёрлайдиган цех қурилиши давом этмоқда. 6 гектарлик майдонда яна битта худди шундай корхона бунёд қилмоқчимиз. Чунки бирлашмамиз республикада шиша идишлар тайёрлайдиган ягона корхона ҳисобланади. Маҳсулотимиз эса республика халқ хўжалиги эҳтиёжининг 90 фоизини, консерва саноати талабининг бор-йўғи 40 фоизини қондиради, холос. Шунинг учун ҳам биз ҳозир Италиядаги фирмалар билан музокаралар олиб боряпмиз. Тош-шағалли 50 гектар майдонни ўзлаштириш ҳисобига бирлашманинг ёрдамчи хўжалигини кенгайтирамиз.

Ҳозир бошқа давлатлар билан муносабатларда айирбошлаш усули тобора таомилга киряпти. Шуни эътиборга олиб, тайёрлаш цехи ишга туширилди. Келгусида бу цех ёнида вино қуйиш, помидор пастаси тайёрлайдиган линиялар ҳам барпо этилади.

* * *

Директор билан суҳбатимиз октябрь ойининг адоғида бўлиб ўтган эди. Кейинчалик вилоят ҳисоботларидан бирлашма натижаларини кўздан кечириб чиқдим. Шишасозларнинг ютуқлари яққол кўзга ташланиб турибди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 17,9 фоиз ўсган. Сарф этилаётган бир сўмнинг учдан бир қисми соф фойда бўлиб қайтяпти.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР

САККИЗОЕҚ ЁРДАМГА КЕЛМАГАНДА...

ИНДОНЕЗИЯ Ҳарбий денгиз кучларига қарашли қўриқчи катер Ява денгизида маржон қояларига урилиб, шикастланди, аммо омон қолди.

УРИЛИШ оқибатида катернинг ости тешилса-да, трюмга сув кирмади, тезлиги ҳам пасаймади. Механик пастга тушиб қараса, тешикка саккизоёқ (денгиз ҳайвони) тиқилиб қолган экан. Катер хавфсиз жойга етиб олгач, тирик «тиқин»ни олиб ташлаб, тешикни маҳкамлаб ёпишга тўғри келди.

ЛИНОЛЕУМ ОСТИДАГИ ФАЛОКАТ

НАДИМ шаҳридаги айрим кўпқаватли биноларга тўшалган линолеум нафасни бўғувчи ис тарата бошлади.

МАҲАЛЛИЙ санитария-эпидемиология маркази ходимларининг таъкидлашларига қараганда, бундай кўнгилсиз ҳолнинг сабабчиси касаллик қўзғатувчи замбуруғдир. Бундан икки йил бурун шундай ҳодиса туфайли боғча ва мактабларни ёпиб қўйишга тўғри келганди.

Шифокорлар замбуруғларни кавшарлаш лампалари билан куйдириб, линолеумларни йўқ қилиб ташлашни маслаҳат беришди.

ХУДО БЕРАМАН ДЕСА, ГАДОЙ ҲАМ...

НОВГОРОД шаҳрининг Марказий бозорида тиланчилик қилиб ўтирган бир гадойнинг қалпоғига «ҳожатбарор» киши 50.000 (!) сўмлик пул ташлади.

БУНДАЙ пулни тушида ҳам кўрмаган тиланчи қалпоғини қўлтиғига урди-ю, жуфтакни ростлади. Чунки, хайр-садақа қилувчи шахс мастлигидан оёқда зўрға турарди.

ИККИ ХЎЖАЛИК БИР ДЕҲҚОНЧА БЎЛМАДИ

СВЕРДЛОВ вилоятидаги «Симбиоз» деҳқон хўжалиги бошлиғи Георгий Двухимённий лавлаги ва сабзидан рекорд ҳосил олди.

ФЕРМЕР экинлар парваришида корейс технологиясини қўллаган эди. Ҳосил шу даражада мўл бўлдики, икки қўшни хўжалик — «Филатовский» ва Ильич номли жамоа хўжаликлари етиштирган маҳсулотни қўшиб ҳисоблаганда фермер йиғган хирмоннинг ярмига ҳам етмади.

ВРАЧ ХУЛОСАСИ ДУРУСТ ЭМАС ЧОҒИ...

«ВЕЧЕРНЯЯ ЧЕЛЯБИНСК» газетаси Давлат Думасига номзодлар учун ўз саҳифасидан текинга жой беришини маълум қилди.

БИРОҚ бу таклифнинг қатъий шарти бор: номзодлар газетада сиёсий қарашлари билан чиқиш эмас, балки врач ва руҳшуносларнинг ўз соғлиқлари хусусидаги якуний хулосаларинигина эълон қилишлари мумкин. Аммо газетанинг саҳийлигидан фойдаланишни хоҳловчи номзод ҳозирча топилмай турибди.

БЕНЗИН КЎЛЛАРИНИНГ СИРИ

ИВАНО-ФРАНКОВСК вилояти ҳудудидан ўтган ёнилғи қувурлари бўйлаб гоҳ у ерда, гоҳ бу ерда бензин кўллари пайдо бўлаяпти.

АВВАЛИГА Коломийск туманидаги Шепаривец қишлоғи яқинида дизел ёнилғиси «кони» топилганди. Кейин ўрмондаги жарликда бутун бошли бензин кўли ҳосил бўлганини кўриб қолишди.

Аниқлашларича, бу ҳодиса табиат мўъжизаси бўлмай, тирик инсонларнинг иши экан. Гап шундаки, ҳозир Украинада ҳар қанча бойвачча бўлсангиз ҳам бензинни кундузи чироқ ёқиб топа олмайсиз. Шу боис одамлар қувурларни тешиб, текин бензинни ўмаришни ўрганишипти. Мутасаддилар тешикларни ямашга улгуролмай қолишиб, бу ишга нафақат милиция, балки хавфсизлик хизмати ходимларини ҳам жалб этишга мажбур бўлишди.

ҚАЧОН ТУҒИШНИ ҲАМ БИЛИШ КЕРАК

ЯПОН аёллари ҳафтанинг биринчи ярмидаги иш кунларининг бирида, кундузи туғишни афзал билишади.

МАМЛАКАТ ҳакимлари ҳомиладор аёлларнинг дард тутиш муддатини махсус дори-дармонлар таъсирида узайтириш ёки яқинлаштириш йўлини ўрганиб олдилар. Ҳозир бу усул Японияда кенг тарқалган. Аммо бунинг учун туғилажак чақалоқ ота-онасининг розилиги бўлиши шарт.

КЕНГУРУ ЮРТИГА ТУЯ ҚАЙДАН КЕЛДИ?

АВСТРАЛИЯ қитъаси кенгликларида ҳозир тахминан 100 мингга яқин ёввойи туя кезиб юрибди. Қизиқ, улар бу юртга қачон ва қандай қилиб келиб қолишган?

БУНИНГ сирини ҳамма ҳам билавермайди, албатта. Аслида Осиёнинг қақроқ дашту саҳроларида яшашга мослашган бу жониворлар бир пайтлар олтин васвасаси авж олган даврда Афғонистондан келтирилган. Туя Австралия ҳайвонот дунёсига мансуб бўлмаса-да, уни мамлакатдан ташқарига олиб чиқиб кетиш таъқиқланган. Шунга қарамай, хусусий ишбилармонлар уларни четга сотиб, бойлик орттирмоқдалар.

БУНДАЙ ТИШГА ҲАММАНИНГ «ТИШИ» ЎТАВЕРМАЙДИ

АМЕРИКА Қўшма Штатларида йилига 65.000 киши титандан ясама тиш қўйдирар экан.

СТОМАТОЛОГ мижознинг милкини ёриб, олиб ташланган тиш остидаги суякни тешади ва титандан тайёрланган тагликни жойлаштиради. Икки-уч ой муддатда таглик суякка қўшилиб битиб кетади. Врач яна милкни ёриб тагликка металл мосламани маҳкамлайди ва кейинчалик шу мосламага ясама тиш ўрнатилади.

Аммо шуниси борки, ҳозир бир дона шундай ясама тишнинг энг арзони 1.500 доллар туради.

ФОНИЙ ҲАЁТНИ БОҚИЙ ҚИЛИШ МУМКИНМИ?

УФАЛИК врачлар Андрей Анисимов билан Галина Кузнецова инсонни ёшартирадиган дори ихтиро қилдилар.

ГЕСФЕРИДИЙ дея аталувчи янги дори чинданам одамларда қариш жараёнини тартибга солади. Анисимовнинг ўзи бир дорини ярим йилдан бери қабул қилаяпти. Ҳозир сочининг оқи қорая бошлаб, юз кўриниши анча яхшиланди, териси силлиқлашди. Ўзида шундай куч-қувват сезаяптики, бир кеча-кундузда беш соат уйқу кифоя қилаяпти. Янгиликка патент ҳам берилди.

МАОШИ ХОТИНИНИНГ ПАРДОЗИГА ҲАМ ЕТМАДИ

ШУ КУНЛАРДА Туркиянинг Мерсин шаҳри суди ғалати ажралиш ишини кўрмоқда.

ЙИГИРМА тўрт ёшли Али Оқтай хотини билан беш ой ҳам яшамай туриб, ажралиш тараддудига тушди. Сабаби — севгилисининг пардоз-андозига пул етказолмай қолди. Бечора Алининг судга арз қилишича, ойига икки миллион лир маош оларкан, хотинининг ясан-тусанига эса уч миллион лир (!) сарф бўларкан.

Йигирма ёшли Сюрян эса «эримдан ажралмайман, хотинни эпласа уйлансин эди», деб оёқ тираб турибди.

8 декабрь — Ўзбекистон Республикаси КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

ХУШ КАЙФИЯТ БАҒИШЛАЙДИ

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун Сирдарё вилоятида ҳам умумхалқ байрами сифатида кенг нишонланади.

Байрам тадбирларини ўтказишга 56 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфлаш мўлжалланмоқда. Ҳомийлар ҳам оз эмас. Ҳозирча ташкилот ва корхоналардан 1 миллион сўм ажратилди. Улуғ айём кунлари фахрийлар, кам таъминланган оилалар, умуман ижтимоий ҳимояга муҳтож барча кишиларга хайриялар улашилади. «Наврўз», «Маҳалла», «Саломатлик» ва «Меҳр-шафқат», «Болалар» жамғармаларининг вилоят бўлимлари ҳам аҳолининг ана шу қатламига моддий ва маънавий ёрдам беришни режалаштирган.

Вилоят шаҳар ва туманларида, меҳнат жамоаларида Конституциямизнинг моҳияти, қадр-қиммати ва халқчиллиги мавзусида суҳбатлар ўтказилмоқда. Кинотеатрлар ва томошагоҳларда Ўзбекистон Республикаси мустақиллигига ва Конституцияга бағишланган ҳужжатли фильмлар намойиш этилаётир.

«Оқ олтин» туманидаги «Фарғона» давлат хўжалиги ва Сирдарё туманидаги Ж. Мамадов номли жамоа хўжалигида янги мактаб бинолари ўқувчиларни ўз бағрига олади. Мирзаобод туманидаги «Деҳқонобод» давлат хўжалигида эса 90 ўринли болалар боғчаси иш бошлайди. Сайхунобод туманида янги қишлоқ шифохонаси беморларни қабул қилади. Қутлуғ айём кунида маҳаллаларда, корхона ва ташкилотларда Конституциямизнинг бир йиллиги шарафига безатилган дастурхонлар атрофида тантаналар бўлиб ўтади.

Байрамда ҳаваскор ва фольклор дасталари, ижрочи ёшлар мустақил Ўзбекистонни, Конституциямизни ва буюк келажагимизни тараннум этувчи куй-қўшиқлари, лапарлари билан иштирок этишади. Вилоятда бўлиб ўтадиган бу умумхалқ байрами барчага хуш кайфият бағишлайди.

Аҳмадали ШЕРНАЗАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Андижон янгиликлари

«АЖДАР КАРНАЙ» ГУВОҲЛИК БЕРАДИ

Ишонмаслигингиз мумкин, аммо тахминлар сизни мозийнинг олис-олис бурчакларига етаклайди. Булоқбошилик журналистлар туман тарихини ўрганишаётиб, ноёб карнайга дуч келдилар. Унинг учи аждарга ўхшайди. Маълум бўлишича, карнайнинг ясалганига беш юз йил бўлган экан. Таъкидлашларича, Амир Темур 1390 йилда Ўшга кетаётганда халқ ўша карнайни чалиб кутиб олган эмиш. Яна ким билади, дейсиз.

ҚАЛОВИНИ ТОПСА...

Жамоа хўжалигининг фермасида цех бўлишини, яъни пишлоқ ишлаб чиқарадиган корхона ишга тушишини ким ўйлабди, дейсиз. Олтинкўл туманидаги С. Ашуров номли жамоа хўжалигида ана шундай корхона иш бошлади. У ҳозирча бир сменада 500 кило сутни қайта ишлаб, 50—60 кило атрофида пишлоқ тайёрлайди. Кўп бўлмаса-да, ҳар ҳолда жамоадагиларга етади.

Марказий Осиё мамлакатларида

ТУРКМАНБОШИ... ТЕАТРГА КЕЛДИ

АШГАБАТ. «Жон» театри жамоаси «Огузхон» асарини саҳналаштирди. Спектакль премьерасига Туркмонбоши ҳам келди.. Бош режиссёр бу асар... Туркманистон Президенти Сафармурод Ниёзовга бағишланганини эълон қилди.

ЎЙЛАБ-ЎЙЛАБ ШУНИ ТОПИШДИ

НОРИН. Вилоят мутасаддилари ҳудудларидан ўтадиган ҳар қандай транспорт воситаларидан олинадиган солиқ ҳисобига маҳаллий бюджет камомадини қоплашга қарор қилишди. Бундан кейин қирғиз транспортчилари 15 сом, МДҲ мамлакатлари вакиллари 20 сом тўлашади.

ТЎҒРИ МАЪЛУМОТ АДАШТИРМАЙДИ

ДУШАНБЕ. Тожикистонда муҳандислик институти очилди. Мутахассисларнинг айтишига қараганда, институт олимлари энергия манбалари, бошқаришни автоматлаштиришда технологиянинг замонавий намуналаридан унумли фойдаланиш, энергия сарфини режалаштириш сингари масалалар билан шуғулланишади.

Ҳозир институт олимлари техника университетининг энергетика факультети билан ҳамкорликда республика энергетикасида ахборот технологиясини жорий этиш йўлида изланишаётир.

Қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамасида

БОШҚАЧАРОҚ ИФОДА ЭТИЛСА

Мустақил давлатимиз Конституцияси қабул қилинганидан сўнг бир қанча муҳим қонунлар яратилдики, улар турмуш тарзимизнинг барқарор бўлишига таъсир этмоқда. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонун ҳам ана шундай ҳужжат бўлиб қолишига шубҳа йўқ. Унинг лойиҳасини ўқиб чиқар эканман, менда айрим мулоҳазалар туғилди.

Лойиҳанинг 2-моддасида умумий сайлов ҳуқуқи ҳақида гап боради. Айтиш керакки, унинг учинчи сўзбошиси тўлалигича Конституциямизга мос. Аммо 22-модда анча баҳсталабдир. Бу ерда Олий Мажлис депутатлигига номзодлар кўрсатиш кафолатлари акс эттирилган. Мазкур модданинг бешинчи сўзбошисида суд томонидан лаёқатсиз деб топилган фуқаролар, шунингдек, озодликдан маҳрум этиш жойларда сақланаётган ёки судланган шахслар депутатликка номзод этиб кўрсатилиши мумкин эмас, деб ёзилган. Унга аниқлик киритиб «қасддан ва ғараз ниятлар билан жиноят содир қилганлиги учун судланганларни депутатликка номзод этиб кўрсатиш мумкин эмас», деб ёзилса чи?

Лойиҳанинг 3-модда, иккинчи сўзбошисини олайлик: «Хотин-қизлар ва эркаклар тенг сайлов ҳуқуқига эгадирлар» дейилган. Менимча бу жумла ортиқча. Негаки, 2-модданинг бешинчи сўзбошисида фуқароларнинг насл-насаби, жинсига қараб сайлов ҳуқуқини чеклаш тақиқланишн ёзиб қўйилган.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисида»ги Қонунни бузганлиги учун жавобгарлик алоҳида модда қилиб киритилиши керак. Лойиҳанинг 5-моддасида таъкидланган «зўравонлик, таҳдид қилиш, алдаш ёки бошқа ғайриҳуқуқий йўл билан сайловчиларнинг хоҳишига таъсир ўтказиш, шунингдек, сайловчиларнинг хоҳиш-иродасини назорат қилиш қонунда назарда тутилган жавобгарликка сабаб бўлади», — деган жумлалар ана шу алоҳида моддада ўз ифодасини топиши керак. Бу эса қабул қилинадиган ҳужжатнинг таъсирини янада оширади.

И. ИСМОЙЛОВ,
Наманган вилоят адлия бошқармасининг бошлиғи.

Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси цехлари Венгрия ва Олмонияда тайёрланган ускуналар билан жиҳозлангандан сўнг корхона имкониятлари яна кенгайди. Ҳозир чеварлар аёллар ва эркаклар костюм-шимидан ташқари болаларга мўлжалланган кийимлар тикишаяпти.

СУРАТДА: Ф. Маннонова ҳамкасблари Ҳ. Шамсиева, А. Қўчқорова, Ҳ. Алибоевалар билан янги намунадаги кийимни кўришаяпти.

Козим ЎЛМАСОВ олган сурат.

• *Мозийга назар*

ҲАМРО ПОЛВОН

Бухоро вилоятининг Шофиркон тумани кексалари умри асримизнинг сиёсат тўлқинлари гирдобида кечган Ҳамро полвоннинг довруғини яхши эслашади.

У Бухоро амирининг навкарларига ўн йил юзбошилик қилган. Полвон йигитлари билан амирлик туманларида эл-улус осойишталигини назорат қилиб юраркан. Мўйсафидларнинг таъкидлашларича, Ҳамро полвон алп қомат, одамшаванда, ҳақгўй, адолатпарвар одам бўлган. Мана орадан қарийб 70-80 йил фурсат ўтиб бораяптики, у ҳақида одамлар миннатдор хотираларинигина эслашади.

1920 йил 1 сентябрида Фрунзе қўшинлари Амир Олимхонни енггач, у бир гуруҳ навкарлари билан қўшни Афғон юртига отланади. Ҳамро полвон эса ўз ватанидан кетишни истамай, Бухорода қолишга, киндик қони томган она қишлоғи — Хўжаорифга келиб деҳқончилик билан шуғулланишга, тинч ва осойишта яшашга қарор қилади. Лекин ўша йиллардаги сиёсий вазият Фрунзе аскарлари ғалаба нашидасидан маст бўлиб қишлоғу овулларни талай бошлаши Ҳамро полвон каби юрагида ўти бор фуқароларни миллат, юрт ҳимоясига отланишга ундайди. Хўжаориф қишлоғининг муҳофазасини йўлга қўйган Ҳамро полвон ва унинг йигитлари атрофдаги Региён, Фуруғун, Тезгузар, Бобоҳайдар, Қурама каби қишлоқлар аҳолисининг ҳам уй-жойу мол-мулкини фрунзечи талончилардан қўриқлаган экан.

Лекин ватанпарварларнинг ўзига хос ҳимоя ва кураш усулидан кўра «қизил ғоя» кучли келади Юрагида миллий ғурур жўшиб турган одамлар армон билан қолавердилар. Ҳамро полвоннинг ҳам армонлари дили тубига яширинди. У тақдирга тан бериб, ўзини меҳнатга урди. Деҳқончилик сирсиноатидан яхши хабардор бўлган полвон оиласи билан 1924 йилда Тезгузарнинг бепоён чўли этагига кўчиб чиқади. Сув чиқариб, экинзорлар яратади. Натижада обод бўла бошлаган чўлнинг мана шу этагига кўплаб хўжаликлар кўчиб кела бошлайди. Ҳозир бу ерларга йўли тушиб қолган одам назар ташласа, Ҳамро полвон кетмон билан сув чиқариб ташкил қилган қишлоқнинг бир пайтлар қақраган чўл бўлаги эканлигига ишонмайди.

1941 йилда Ватан уруши бошланиши биланоқ мамлакат ичкарисидаги «хавфли шахслар» териб олина бошланди. Тинч ва осуда яшаб, меҳнат қилиб келаётган Ҳамро полвонни ҳам бир кечада уйдан олиб кетадилар. Мол-мулкини мусодара қилиб, оиласини маънавий хўрликка дучор этадилар.

— 1941 йил отамни олиб кетишганидан кейин уйимиздаги ҳатто эски кигизимизгача йиғиштириб кетишди. Босмачининг зурриёди деган тавқи лаънат билан бизни азобга ташладилар. Уч укам, икки синглим ва мен эл-улусдан ажралиб, ғариб аҳволга тушиб қолдик, — дейди полвоннинг тўнғич ўғли Камол Ҳамроев. — 16 ёшимда урушга юборишди. 5 йил жангу жадалларда қатнашиб, омон қайтдим. 40 йилдан буён бригадирлик қиламан. 9 фарзандим бор. Худога шукр, ейиш-ичишдан кам жойимиз йўқ. Лекин... — у чуқур «уф» тортади.

Комил аканинг уф торгганича бор. У урушдан қайтиб ўзини бироз ўнглаб олгач уч укаси, икки синглисига ота ўрнида оталик қилди, укаларини уйлаб, сингилларини чиқарди. Сўнг 35 йил турли идораларга юзлаб, минглаб бора мурожаат қилди, улардан нажот кутди. Отаси Ҳамро полвоннинг қабри қаерда, унинг айби нима эди, деб, қарийб 50 йилдан ошиқ муддат елкасига осилган «сиёсий маҳбуснинг фарзанди» деган адолатсиз ҳукмдан қутулишни ўйлади. Қолаверса, Ҳамро полвоннинг айбсиз эканлигини исботлаб, унинг арвоҳини шод этишни истади.

Ҳозир Ҳамро полвон асос солган қишлоқни билганлар унинг номи билан аташади. Билмаганлар Жилвон қишлоғи дейишади. Қизиқ, шу атрофнинг ўзида олтита Жилвон деган қишлоқ бор экан. Ҳамро полвоннинг хизматини халқ эътироф этиб, яхши хотиралар билан эслаётган экан, унинг номини расмий равишда шу қишлоққа беришнинг иложи йўқми? Сиёсат — ўз йўлига. Бу — босмачи, бу — шўронинг одами, деб тарихда ўтган шахсларни қораламай, уларнинг халқ, юрт манфаати йўлидаги хизматларини эътироф этмоқ лозим.

Мустақиллик халқимизга озод кунларни берди. Истиқлолнинг шарофати билан Комил Ҳамроевнинг юрагидаги улкан армони ҳам ушалди. Ўнлаб йиллар доимий ҳамроҳи бўлган «босмачининг авлоди», деган тавқи лаънатни елкасидан олиб ташлади. Ўтган йили баҳорда Ўзбекистон Республикаси прокурорининг катта ёрдамчиси Т. Деренъ имзоси билан Комил Ҳамроев номига отаси — Ҳамро полвоннинг оқланганлиги ва унинг ҳеч қандай айби йўқлиги ҳақида ҳужжат келди...

Тоҳир ДОЛИ ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Навоий номидаги Давлат мукофотига номзодлар*

КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ МУСТАҲКАМ ЗАМИНИ

Ўзбекистон Меъморлар уюшмаси ва Самарқанд вилояти ҳокимлиги Ургут шаҳрида ва туман қишлоқларида бунёд этилган янги меъморчилик мажмуининг бир гуруҳ ижодкорларини Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат мукофотига тақдим этган эди. Улар орасида меъморлар М. Ҳошимхўжа, М. Ғуломов, қурувчи У. Жалолов ва ушбу иш раҳбари, туман ҳокими, Ўзбекистон халқ депутати У. Маҳмадмуродов ҳам бор.

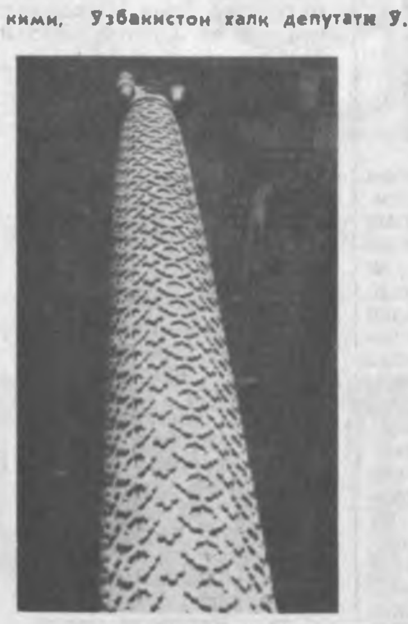

СУРАТДА: бугунги Ургут.

...Маҳмадмуродов фаоллар йиғилишидан бироз толиқиб чиқди. Вилоят ҳокимлигидан келган вакилни кузатгач, икки қирғоғи фавворалар билан ўралган сой ёқалаб юрди. Тутунини бурқситиб сигарета чекди. Бироздан кейин чарчоғи ёзилгандай бўлди. Ҳазрат Алишер Навоийнинг улкан ҳайкали ёнига етиб келганида шоирнинг ўзи билан юзма-юз тургандай, бутун вужудини ҳаяжон босди.

Ҳайкалтарош унга фақат жон бағишлай олмаган, холос. Бундай санъат асарлари ҳар доим бизга улуғ аждодларимизни эслатиб туради. Уларнинг қиёфасини асрлардан асрларга олиб ўтаверади...

У 1990 йили, райкомнинг биринчи котиби бўлиб ишлаб юрган кезлари бюро мажлисида шаҳарни иккига ажратиб турадиган марказий кўчанинг Ўзбекистон остонасига оёғи тегмаган Шчорс номи билан аталаётганлигидан таажжуб билдирди. Уни бундан кейин Навоий шоҳ кўчаси деб аташ, шунингдек, «Ором» ресторани биносини туман марказий кутубхонасига бўшатиб бериш, уни шоир номи билан аташ ва ёнида Навоийнинг ҳайкалини тиклаш ҳақида таклиф киритди. Бюро аъзоларининг аксарияти таклифни қўллаб-қувватлади. У ўшанда тўғри йўл тутган экан. Мана энди ҳазрат олдида юзи ёруғ. Навоийнинг тошдан яратилган сиймоси гўё Ургутни, унинг яйраб-яшнаётган фуқароларини кузатиб, олқишлаб турибди.

Ўлмас ака ҳар гал Навоий ҳайкали қошига келганида ташвишларни бироз унутади. Ширин хаёлларга ботади. Қилган ва қилаётган ишларини сарҳисоб этади.

— Шундан шодмизки,— деганди Ўлмас Маҳмадмуродов йиғилишларда,— ноёб талантли усталаримиз бор. Тупроғимиз бой. Яқинда тоғларимизда ўндан ортиқ мармар кони борлиги аниқланди. Бошқа туманлару шаҳарларга қараганда биз кўпроқ уй-жой ва давлат иншоотлари тиклаш имкониятларига эгамиз. Бу қулай шароитдан фойдаланайлик, вақтимизни бекор ўтказмайлик...

Илгарилари туманда пишиқ ғишт анча танқис ҳисобланарди. У асосан Тошкент ва Самарқанддан олиб келинар ва шу боис қимматга тушарди. Ҳоким қурувчилар олдига ушбу муаммони ҳал этишни ҳам вазифа қилиб қўйди. Ўтган йили битта, бу йил бир йўла иккита янги ғишт заводи фойдаланишга топширилди. Уларнинг ҳар бири йилига 10 миллиондан пишиқ ғишт ишлаб чиқармоқда. Фақат шу йилнинг ўзида 2 та асфальт заводи ишга туширилди.

Ўтган йили ургутлик усталар иморатларнинг деворларини деярли текин табиий материал — оқ тошдан кўтариш санъатини ўзлаштирдилар. Дастлаб икки қаватли иккита янги болалар боғчаси биноси қурилди.

Ургутда бир одат бор: шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштиришда фахрийлар, фаол фуқаролар кучидан имкони борича фойдаланиш. Масалан, уруш ва меҳнат фахрийси Жамол Шаропов ташаббуси билан шарқона усулда янги ҳаммом биноси тикланди. Унда ресторан, буфет, эркак ва хотин-қизлар сартарошхоналари, дам олиш хонаси ишлаб турибди. Ҳаммом ёнида Жамол ака асалари боқишдан келган шахсий даромадидан миллий меъморчилик санъати асосида чойхона қурилди. Ҳозир у қарияларнинг севимли масканига айланган. Туман фахрийлар кенгаши раиси Азим Алиев баландлиги 30 метрли телеминора қурилишига етакчилик қилмоқда. Унинг биринчи қаватига ўлкашунослик музейи жойлашади. Иккинчи қавати Ургутни томоша қилишга келган меҳмонлар кўнгил очадиган масканга айлантирилди.

Кейинги йилларда туман аҳолиси кескин кўпайди. Айни вақтда бу сўлим масканда 300 мингга яқин киши яшаяпти. Йўллар, шаҳар марказидаги бозор торлик қилиб қолди. Айниқса, чоршанба, якшанба кунлари кўчаларга одамлар ҳам, машиналар ҳам сиғмайдиган бўлди. Охири бунинг иложи топилди. Одамлар энг гавжум бўладиган жой — марказий икки асфальт йўл устида пиёдалар учун темир бетондан улкан осма кўприк қурилди.

Бундан ташқари, шаҳар марказидан пастроқда иккинчи катта замонавий бозор қурилиши бошланди. Унинг лойиҳасини маҳаллий меъмор Ҳошимхўжа Маҳмадиёров тайёрлади. Иш шундай ташкил этилдики, саккиз ой ичида янги бозор фойдаланишга топширилди. Унинг майдони 15 гектардан ортиқ бўлиб, бозорга келиб-кетувчилар учун ҳамма шароитлар яратилган. Ўртада усти гумбазли, жуда катта павильон, тўрт тарафда эса кети кўринмайдиган қатор расталар. Қисқа даврда у жаҳон бозорига айланди. Эндиликда бу ерга Марказий Осиёдаги барча мустақил давлатлардан, Туркия, Саудия Арабистонидан харидорлар, мол-материал сотувчилар оқиб келмоқда. Чоршанба, якшанба кунлари 45—50 минг атрофида одам тўпланаётир.

Туман ҳокимлигида ҳафтанинг бошида хўжалик раҳбари, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар бошлиқлари, маҳалла қўмиталари раислари иштирокида йиғилиш бўлади. Уни доимо ҳокимнинг ўзи бошқариб боради ва албатта, биринчи сўзни қурилиш, ободончилик масаласидан бошлайди.

— Давлат режаларини бажариш ўз йўлига, — дейди у, —бу иш билан мутасаддилар ва мутахассислар шуғуллансинлар. Раҳбарлар эса қурилиш ва ободончилик ишларининг бошида турсин. Куч-ғайратини фуқаролар турмуш шароитини яхшилаш йўлида сарфласин.

Ургут қиёфаси икки йил ичида таниб бўлмас даражада ўзгарди. Шаҳарнинг барча маҳаллаларида янги марказлар пайдо бўлди. Маҳалла қўмиталари учун (ҳашар кучи билан) шарқона усулда маъмурий бинолар қуриб берилди. Шунингдек, марказда сартарошхона, дорихона, чойхона, савдо дўкони ва тиббий хоналар қад ростлади. Ариқларга лотоклар ётқизилди. Йўллар асфальтланди. Нуфузли газеталарда таърифланганидек, «Ургут эртаклардаги шаҳарга айлантирилди». Эндиликда қатор вилоятлар, туман ва шаҳар ҳокимлари, бошқа турли касб эгалари бўлган меҳмонлар унинг жамолини томоша қилгани, ҳокимлик тажрибасини ўргангани кунора келиб турибдилар. Ургутлик усталар санъатини ҳайратланиб томоша қилмоқдалар.

* * *

Қувончлиси шундаки, шаҳарнинг беқиёс даражада кўркамлашганидан ташқари, қишлоқларда ҳам катта ҳажмда қурилиш ва ободончилик ишлари бажарилди, юзлаб маъмурий, маданий-маиший, тиббий, савдо хизмати кўрсатадиган улкан бинолар қад ростлади. «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида янги маҳалла барпо этилди. Бу ерда яшаётган фуқаролар ўзлари учун бир хил шаклда икки-уч қаватли шахсий уй-жойлар қуриб олдилар.

Бу йил биргина Навоий номли жамоа хўжалигида тамакини қайта ишлайдиган, оҳак, консерва, кулолчилик цехлари ишга тушди. Сутни қайта ишлайдиган завод қурилди. Назм мулкининг буюк султонига ҳайкал қўйилди. Шоир номи билан аталадиган боғ яратилди. Туркиянинг «Клисан» фирмаси билан ҳамкорликда тикланган терига ишлов берадиган, оёқ кийимлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхона дастлабки маҳсулотларини бера бошлади, ғишт заводи қурилиши эса тугалланиш арафасида турибди. Амир Темур номли жамоа хўжалигида эса кунига 20 тонна ун тайёрлайдиган тегирмон қуриляпти.

Шуниси характерлики, қурилиш ва ободончилик ишларига оммавий киришиш қишлоқ хўжалик ишларини ривожлантиришга тўсқинлик қилаётгани йўқ. Аксинча, ўтган йили қуруқ мевадан ташқари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тури бўйича маҳсулот сотиш режалари ошириб уддаланди.

Камина Ургут тумани ҳокимлиги томонидан амалга оширилаётган ишларнинг фақат бир қисмини баён қилдим, холос. Шакшубҳасиз, табиат бор меҳрини бағишланган бу сулув ўлканинг келажаги порлоқ. Унинг гўзал кўчаларида яқин ойлар ичида троллейбуслар қатнай бошлайди. Шунингдек, бу йил темирйўл қурилишига киришилади. Осма йўллар бунёд этилади. Хорижий юртлар билан ҳамкорликда саноат, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариладиган кўплаб қўшма корхоналар қад ростлайди. Бу юртбошимиз юргизаётган сиёсатга амалий жавобдир. Бу мустақил Ўзбекистонимиз келажаги учун мукаммал заминдир.

Файзи ҲАИДАРОВ,
Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бошқаруви аъзоси, «Ургут садоси» газетасининг муҳаррири.

Иқтисодиёт чорраҳаларида

Ҳамжиҳатлик самараси

Иш жойларида раҳбар бугунги замонга мос фикрлай олса, янгиликлардан чўчимай, уларни ишлаб чиқаришга татбиқ эта билса, иш унуми кундан кунга юксалаверади, фаровонлик ошаверади. Бунинг исботини Андижон вилоятининг Қорасув шаҳридаги пайпоқ тўқиш фабрикаси фаолияти мисолида яққол кўриш мумкин. Олимжон Раҳимов директор этиб тайинланганда, корхона ниҳоятда оғир аҳволга тушиб қолган, иқтисодий инқирозга юз тутганди. 1989 йилги нархларда икки миллион етти юз минг сўм қарзи бор эди.

— Мени директорлик лавозимига фабрика ишчиларининг ўзлари сайлашди, — дейди О. Раҳимов. — Уларнинг ишончини оқлашим зарур эди. Албатта, бу осон кечмади. Жамоа билан ҳамжиҳат бўлиб, инқироздан чиқиш йўлларини қидирдим.

«Кўпдан қуён қутулмас» деганларидек, иш жиловлари бирин-кетин тизгинлана бошлади. Ёрдамчи хўжаликлар ташкил этилиб, қўй, қорамол, туя боқиш йўлга қўйилди. Ўн гектар ерга шоли экилди. Фабрикада иссиқхона қурилиб, қишин-ёзин тўкинлик яратиш чора-тадбирлари ишга солинди.

Ишчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш юзасидан ҳам анча-мунча тадбирлар амалга оширилди. Профилакторий, сауна-ҳаммом, дам олиш хоналари, ўйингоҳлар, чойхона ҳамда меҳмонхона барпо этилди. Ишчиларнинг уйидан, оиласидан кўнгли тинч бўлиши лозим. Шу мақсадда турар жойлар қуриш режалаштирилган. Ҳозиргача 80 та уй фойдаланишга топширилди.

Меҳнат аҳли эришган ютуқлар кўзга ташланиб қолди. Сифатли маҳсулотларга ҳамма ерда харидор кўп. Замонавий техника ва технологияни жорий этиш юзасидан тадбирлар изчил амалга оширилмоқда. Чунончи, Туркиянинг «Брусел» фирмаси билан ҳамкорлик қилиш тўғрисида келишиб олинди. Фабрикада асосий маҳсулотдан ташқари қўй ҳамда мол териларини қайта ишлаб, қишки бежирим кийим-кечаклар тикишни йўлга қўйиш, атир-совунлар ҳамда кир совунлар тайёрланадиган қурилмалар ўрнатиш устида ўйланаяпти. Умуман, ниятлар кўп, ҳамма гап уларни тўла амалга оширишда.

Р. ТОЖАЛИЕВА.

БЕДАВО ДАРД

Орттирилган иммунитет танқислиги синдроми (ОИТС) касаллигига XX аср вабоси дея таъриф берилгани, бу хавф бутун ер курраси аҳлини жиддий ташвишга солиб тургани бежиз эмас. Чунки ОИТСга даво бўладиган дори-дармон ҳали кашф этилгани йўқ, сўнгги пайтларда эса бу вабо дунё бўйлаб кенг тарқалиб бормоқда.

Ўзбекистон Республикаси давлат бош санитария врачининг ўринбосари, жумҳурият ОИТСнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш марказининг бош шифокори Олим ЁҚУБОВ билан ана шу мавзуда суҳбатлашдик.

— Олимжон ака, аввало мазкур касаллик бўйича дунёда эпидемиологик вазият қандайлиги ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз.

— ОИТС (ўрисча номи СПИД) касаллиги жаҳоннинг ҳамма қитъаларида рўйхатга олинган. Бу юқумли дард бўйича умумий вазият қувонарли эмас. Кейинги йилларда жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида ОИТС вирусининг соғлом одамлар танасига турли йўллар билан ўтиши фаол тус олди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг 1993 йил июль ойига қадар бўлган маълумотларида кўрсатилишича, дунё бўйича 718 минг 894 киши ОИТС билан касалланган. Унинг вирусини юқтирган 14 миллион нафардан зиёд одамнинг бир миллион нафари болалардир. Бугунги кунда касалликни келтириб чиқарадиган вирус ташиб юрувчилар сони 20 миллиондан ортиқдир. Тасаввур қилиб кўринг-а, ҳар куни дунё бўйича 5 минг киши ОИТС вирусини юқтириб олар экан. Бу касалликка энг кўп чалиниш ҳоллари рўйхатга олинган мамлакатлар қуйидагилар: Америка Қўшма Штатларида — 371086, Африкада — 247557, Европада — 92482, Осиёда — 3561 нафар ва ҳоказо...

Асримиз вабосини кўпчилик ақл бовар қилмайдиган бир дард, дейишади. Эҳтимол, унга даво топилмагани учун бировларга шундай туюлар.

Дунё бўйича 1990 йилга нисбатан 1992 — 1993 йилларда касалликка чалиниш 1,5 — 3 марта кўпайган. Кейинги йилларда Осиё давлатларида ҳам рақамлар ўсиб бораётгани кузатилмоқда, натижада хавфли вирусни ташувчилар миқдори ошиб боряпти.

Албатта 1987 — 1993 йиллар давомида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 31 киши бу бедаво дардни юқтиргани аниқланган. Уларнинг 24 таси хорижий мамлакатлар, 7 нафари эса жумҳуриятимиз фуқаросидир. Уларнинг икки нафари ҳаётдан кўз юмди. ОИТСни юқтирган асосан Гвинея, Уганда ва бошқа Африка мамлакатлари талабалари ҳамда Ўзбекистонга меҳмонхона қуришга келган ҳиндистонлик қурувчилар орасидан аниқланган. Улар ўз юртларига қайтариб юборилган.

Бу йил жумҳуриятимизда ОИТСга чалиниш ҳоллари содир бўлмади. Лекин бу — хотиржам юрса бўлаверар экан, деган гап эмас.

— Кўп сонли муштарийларимизга бу касалликка кимлар кўпроқ чалинаётгани ва у танадан танага қандай сабаблар билан юқишини эслатиб ўтсангиз яхши бўларди.

— ОИТС домига тушиб қолганларнинг аксарияти — бесоқолбозлар, гиёҳвандлар, фоҳишалар ва бошқа бетартиб, пала-партиш жинсий алоқага мойил кишилардир. Уларнинг 80 фоизи жинсий йўл билан, 15 фоизи гиёҳвандлик туфайли, 3 фоизи эса вирус билан зарарланган қон қуйилгани боис касалликни юқтирган. Олиб борилган махсус кузатишлар шуни кўрсатди.

Касалликнинг асосий белгилари тана ҳароратининг кўтарилиши, сурункали ич кетиши, озиб кетиши, танада ҳар хил тошма ёки ўсимта пайдо бўлишида кўринади.

Республика ОИТС маркази Тошкент шаҳрида ва барча вилоятлар марказлари қошида очилган ишончхоналарида ҳар бир фуқаро исми-шарифи, қаерда яшашини сир тутган ҳолда текширувдан ўтиши, у ердаги малакали шифокорлардан тегишли маслаҳатлар олиши мумкин. Марказимиз манзилгоҳи: Чилонзор тумани, 16 мавзе, Фарҳод кўчаси, 12-уй. Телефонларимиз: 76-26-72, 76-23-11. Тошкент шаҳар ОИТС маркази манзилгоҳи: Ҳамза тумани, Янгибозор (илгариги Паркова) кўчаси, 2-уй. Телефон: 67-42-04.

Ҳозирги кунда бу машъум касалликнинг давоси йўқ эканини яна бир марта таъкидлашни истар эдим. Чунки унинг бедаво дардлиги ҳисобга олинса, XX аср вабоси инсоният учун қай даражада хавфли эканлиги кўз олдимизда яққол намоён бўлади. Ҳозирча мазкур юқумли касаллик тарқалишига барҳам беришнинг бирдан-бир йўли — унинг олдини олиш. Менимча бу ўринда ҳар бир одам ўзини икки, уч карра масъул ҳис қилиши керак. Гиёҳвандлик ёки тўюқоёқлик кўчасига кирган ва кириб бораётганлар нафақат ўзи, балки турмуш ўртоғи, бўлажак фарзанди ҳаётини хавф остига қўяди. Бундан халқ, келгуси авлод ҳам жабр чекиши тайин.

Шуҳрат УМИРОВ,
ЎзА мухбири.

* *Ўқинг, қизиқ*

ТУРФА ОЛАМ, ТУРФА ОДАТЛАР

Дунёда қанча халқ бўлса, шунча урф-одат бор. Ва уларнинг ҳар бири ўзига хос, такрорланмасдир. Бугун «Дунё» журналидан олиб босилаётган ушбу мақола Шарқ халқлари ҳаётида учрайдиган айрим урф-одатлар ҳақида ҳикоя қилади.

...Иорданияда бундан 10—15 йил муқаддам гўдакнинг «қўлини ҳалоллаб олиш» — суннатда тўкин дастурхон ёзишга ҳаракат қилишарди. Аммо ҳозир бу расм-русум касалхонада қилинмоқда ва Марказий Осиё жумҳуриятларида бўлганидек, тўй-томоша ўтказилмайди. Бу тадбир аслида оилавий байрам сирасига киради. Эрон, Саудия Арабистони, Қувайт, Покистон ҳақида ҳам худди шуни айтиш мумкин. Аммо Афғонистонда гўдакнинг «қўлини ҳаллоллаб олиш»да кўп меҳмонлар таклиф қилинади. Операцияни жарроҳ бажаради. Меҳмонлар анча бўлади. Уларни палов, кабоб, салатлар билан сийлайдилар. Дастурхонга пепси, чой тортилади. Пул тўлаб артистлар чақирилади, лекин Марказий Осиёдан фарқли тарзда, камбағал оилалар санъаткорларни чақиришмайди. Меҳмонларнинг ўзлари рақсга тушиб ашула айтадилар. Чекка вилоятларда суннат тўйида меҳмондорчилик қуюқ бўлади ва икки-уч кун, ҳатто бундан кўпроқ давом этади.

Иордания, Саудия Арабистони, Сурия, Қувайтда тўйлар бир хил ўтади. Фақат қалин кўп ёки камроқ бўлиши мумкин. Тантаналарга таклифномалар олган кишилар келишади. Тўйдан бир неча кун илгари унаштириш — фотиҳа қилиш бўлади. Бу маросимга яқин қариндошлар ва қўшнилар таклиф қилинади. Меҳмонлар ширинликлар ва кофе билан сийланади. Афғонистонда эса унаштириш жуда одми ўтади. Дастурхонга ширинликлар ва чой тортилади. Меҳмонлар ашула айтиб, ўйинга тушадилар. Бу мамлакатлардаги тўйлар биздагига қараганда анча камхарж. Аммо дастурхонга гўштли таомлар ва ширинликлар кўп тортилади, лекин ичкилик қўйилмайди.

Яқин Шарқ мамлакатларида одатда меҳмонларни соат 14 га таклиф қиладилар. «Мансаф» — қатиқда қайнатилган гўштга гуруч аралаштирилган таом тортилади. Тушлик қилиб олишгандан кейин ҳамма қўшиқ айтиб, рақсга туша бошлайди. Кимки кечикиб қолса, таомсиз қолади. Меҳмонлар одатда, юқорида айтганимиздек, рақсга тушиб ашула айтаверадилар. Фақат бадавлат оилаларгина санъаткорларни таклиф этишади. Меҳмон рақсга тушса, тўйбошиларга иззат-ҳурматини изҳор этган бўлади. Эрон ва Туркиядаги тўйларда куёв ва келин ҳам рақсга тушишади.

Тарих шундан далолат бериб турибдики, Европада капитализм илм-фан ва маданиятнинг равнақи урф-одатларга ва одамларнинг турмуш тарзига муносиб таъсир кўрсатди. Одамлар ўртасида ишга тааллуқли, амалий ўзаро муносабатлар қарор топди.

Келин-куёвлар совғасига оид инглиз ҳаётидан бир мароқли мисол айтиб ўтмоқчиман: йигит ва қизларга сиз қанчалик яқин бўлсангиз, совғангизнинг қиймати шу қадар баланд бўлади. Бу сизнинг шахсий молиявий имкониятларингизга ҳам боғлиқдир...

Келин шу яқин орадаги дўконга ўзига зарур бўлган буюмларнинг рўйхатини ташлаб ўтади. Кимки совға қилмоқчи бўлса, ана шу рўйхатни кўздан кечириб чиқиши керак. Токи, ёшларда бор бўлган буюмни сотиб олиб, совға қилиб юбормасин. Бу рўйхатда ҳар қандай буюмлар бўлиши мумкин, бирон бир мол сотиб олинса, рўйхатдан ўчириб қўйилади. Пул ҳам тўйга тўёна бўлади. сизни тўйга таклиф қилишсагина, тўёна юборишингиз мумкин...»

Обдон ишбилармон одамлар эканми!

Энди биздаги дабдабали, серхаражат тўйларни ва таъзия маросимларини эслайлик. Қанчадан-қанча вақт, қанчадан-қанча харажат, асабларнинг қақшашини айтмайсизми? Тўйдан кейин эса аксарият одамлар неча йиллаб қарз тўлаши ҳам мумкин.

Капитализм ривожлана бошлаган Яқин ва Ўрта Шарқ, Жанубий Осиё мамлакатларида айниқса илм-фан, техника ва маданият равнақи маданият ва маорифнинг ўсиши туфайли урф-одатлар соддароқ тус олди. Пул ва вақт камроқ сарфланмоқда. Ҳамонки, одам ўзининг бор-будини ва вақтини асъасаю дабдаба билан маросимлар ўтказишга сарфлаётган экан ва ўша кезлар тарапла-бедод қилиб яшаётган экан, бу унинг ҳар жиҳатдан камол топишига ёрдам берадими?

Неча минг йиллар мобайнида одамлар ичкилик ичмаётгани ва соғлом турмуш тарзи туфайли Саудия Арабистони, Қувайт, Бирлашган Араб амирликлари, Баҳрайн сингари давлатларда соғлом авлод вояга етди.

Марказий Осиё жумҳуриятлари, шу жумладан Ўзбекистон халқлари кўп йиллик мустамлакачилик сиёсати туфайли Яқин ва Ўрта Шарқ, Жанубий-Шарқий Осиё халқларига нисбатан оғир-танг аҳволга тушиб қолдилар: бир жиҳатдан, мушкул иқтисодий муаммолар, айниқса жумҳурият вилоятларида бир қатор жиддий муаммолар кўндаланг бўлиб турар эди. Тирикчилик чатоқ, бунинг устига турли урф-одатларимиз ҳам елкамиздан шу қадар оғир юк бўлиб босиб турарди. Назаримда, икки жиҳатдан бахтсиз бўлиб қолгандик: биринчидан, тарихан шундай тарқиб топдики, биз капиталистик тараққиёт босқичини ўтмадик, иккинчидан, феодализм исканжасидан айниб кетган социализмга ўтдик. Худди ана шу айниб кетган социализм бизни тангликка гирифтор қилди. иқтисодиёт, миллий муносабатларгина тангликка тушиб қолмай, урф-одатларимиз ҳам шундай бўлди. Шунинг учун ҳам тубдан чоралар кўриш лозим.

Маданиятимизнинг бир қисми бўлган урф-одатларга кабинетларда ўтириб олиб, маъмуриятчилик қилиб, кўрсатмалар бериш йўли билан аралашиб бўлмайди. Халқни қандай яшашга ўргатиш эмас, у билан маслаҳатлашиш лозим. Шу мақсадда бошқа халқлар ютуқлари ҳақида уни хабардор этиш лозим бўлади, шундай қилсак, нимани ўзгартириш, нимани қўшиш, нимани бекор қилишни халқнинг ўзи айтади.

М. ОРИФЖОНОВ.
«Дунё» журналининг нишона сони (1993 й.)дан.

ҲОДИСА

ОЛОВ БИЛАН ОЛИШИБ

Саҳар палласи, ҳамма ширин уйқуда. Шимолий Олмазор даҳасидаги хонадонда ёнғин чиқди. Деразалардан бурқсиётган тутун қўни-қўшниларни оёққа турғазди. Дарҳол шаҳар ўт ўчириш бошқармасига хабар қилинди. Фурсат ўтиб борар, аммо хонадон эшиги ҳадеганда очилавермас эди...

«Уй ичидагилар нима қилаётганикин?», — ён қўшни Геннадий Валиев шундай хаёлда ён-веридан тутун чиқиб турган эшикни болта билан бузиб, ичкарига отилди. Оловнинг беаёв тили унинг юзларини ялаб, кўз очирмасди. У ўзини гўдак фарёди эшитилган хонага урди. Бир қўлида норасидани, иккинчи қўли билан эса унинг онасини суяб, ташқарига олиб чиқди, сўнгра хонадон соҳиби Муродни қутқаришга шошилди.

Узоқдаги қариндошдан яқиндаги қўшни яхши, деб бежиз айтмасалар керак. «Геологоразведка» заводи ишчиси Г. Валиев жонини хавф остига қўйиб бўлса-да, уч кишининг ҳаётини сақлаб қолди.

Шаҳар ўт ўчириш бошқармаси Геннадий Валиевнинг кўрсатган жасорати учун қўл соати билан тақдирлади.

П. НИШОНОВ,
ЎзА мухбири.
Тошкент шаҳри.

• Газетхон билан юзма-юз

ҲАМКОРЛИК ИШГА ФАҚАТ НАФ БЕРАДИ

«ХАЛҚ СЎЗИ» ЖАМОАСИНИНГ БУ ГАЛГИ УЧРАШУВИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЮРИДИК ИНСТИТУТИДА БЎЛИБ ЎТДИ

Бу масканга қадам қўйган киши остонадаёқ қизиқ маълумотларга дуч келади. Айни кунларда Тошкент Давлат юридик институтининг маъмурий биноси ҳисобланмиш иморат бошидан анча сир-синоатларни ўтказган. 1869 — 73 йилларда Европа меъморчилиги анъаналари асосида қурилган бинонинг тупроғига кимлар қадам қўймади, қандай идораю ташкилотларга бошпана бўлмади, унда қанақа воқеалар кечмади? Маълум бўлишича, чор Россиясининг сўнгги ҳукмдори, муваққат ҳукумат раҳбари Керенский унинг хоналарида 6 ой таҳсил кўрган, таниқли ўзбек шоири Фурқат эркаклар билим юрти бўлган бу даргоҳда бўлиб, машҳур «Гимназия» шеърини унга бағишлаган экан. Ҳар ҳолда йиллар турлича ўтса-да, икки қаватли (кейинчалик учинчи қават ҳам қурилган) маҳобатли бино пойтахтимиз марказида кўр тўкиб турибди.

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари ижодий жамоаларининг унга ташрифи ҳам эсда қоларли бўлди. Учрашув қатнашчиларидан бирининг омади гапи билан айтганда, ҳали ҳеч қачон журналистлар билан институт жамоасининг бундай учрашуви бўлмаган экан. Жамоамиз ходимларининг муштарийлар ҳузурига ташрифи тобора анъанавий бўлиб бормоқда.

Учрашувни очар экан, институт ректори, ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор Акмал САИДОВ «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари мақомининг ўзиёқ ҳуқуқшунослар билан муттасил ва доимий алоқани тақозо этишини алоҳида таъкидлади. Мамлакатимизда ҳуқуқий давлат барпо қилиш йўлида сезиларли ўзгаришлар рўй бераётган ҳозирги дамларда, шубҳасиз, журналистлар ва ҳуқуқшуносларнинг ҳамкорлиги ишга фақат наф келтиради. У сўзини давом эттириб, газетхон сифатида баъзи мулоҳазаларини ҳам баён қилди. Чунончи, қўйилаётган юксак вазифаларга нисбатан одамларимизнинг ҳуқуқий маълумоти талабга жавоб бермайди. Омма неғоғли маърифатли бўлса, оламшумул ўзгаришларни амалга ошириш шунча осон кечади. Баъзи оммавий нашрларда махсус саҳифалар ташкил қилиш, айниқса, ёшлар матбуотида кичик ҳуқуқ академиялари тузиш ташаббуси олдинроқ маълум қилинган эди. Бу хайрли ишни «Халқ сўзи» ва «Народное слово» ҳам амалга ошириши мумкин. Хусусан, юридик институт жамоаси кўпчиликни қизиқтираётган саволларга жавоблар, юридик маслаҳатлар, баъзи атамаларга шарҳлар — хуллас, энг долзарб мавзуларга бағишланган махсус саҳифалар тайёрлаб беришга рози. «Халқ сўзи» газетаси ўз қиёфаси ва йўналишини дадил излаётган нашрлардан бўлиб тилга тушди. Айниқса, бу газета биринчи Конституциямиз лойиҳасини муҳокама қилишда фаол қатнашгани сир эмас. Шу ўринда бир ҳолатни таассуф билан таъкидлаш ўринли: ростдан ҳам лойиҳалар муҳокамаси жуда

фаоллик билан олиб борилмоқда. Бироқ лойиҳа тузатиш ёки ўзгартишлар билан сессияда тасдиқланиб, қонун мақомини олгач, уни тарғиб қилиш сусайиб қолмоқда. Негаки, бир қонун жамият ҳаётининг маълум жиҳатини ёритувчи кўзгу, унга ҳар бир фуқаронинг назари тушади, фаолиятида дуч келади. Янги қонунларни эса моҳияти ва эътибори билан ҳам ўрганиш лозимдир. Шунинг учун қонунлар шарҳига бағишланган чуқур таҳлилли, оммабоп мақолалар тез-тез бериб борилса, айни муддао бўлар эди.

Бош муҳаррир Анвар ЖЎРАБОЕВ ижодий жамоалар олдида турган вазифаларга тўхталди. Биз моҳият-эътибори билан буюк ўзгаришлар даврида яшамоқдамиз. Бу ҳар бир фуқародан фаоллик ва ҳушёрликни талаб қилади. Ана шу жабҳада зиёлиларнинг олдинги қаторларида бўладиган ҳуқуқшуносларнинг фикр-ўйлари газетхонлар учун ниҳоятда зарур. Қолаверса, янгиланаётган жамият талаблари ҳам буни тақозо этади.

— Бугунги мулоқотимиз, — деди бош муҳаррир. — биргаликда амалга ошириладжак ишларга дарича очса ажаб эмас.

Шундан сўнг машваратда тўпланган ҳуқуқшунос олимлар, талабалар, журналистлар жонли мулоқотга киришдилар. Жумладан, юридик фанлар доктори Лазиз ОХУНЖОНОВ нисбатан ёш нашрлар ҳисобланган бу иккала газета зиммасида анча масъулиятли вазифалар турганини таъкидлаб, унда жамиятимиз ҳаёти қанчалар тўлақонли ифодаланса, бу тараққиётни шунчалар чуқур ҳис қилишни, муваффақиятларни мустаҳкамлаган ҳолда камчиликларга қарши тезкор курашни таъминлашини қайд этди. Олим муштарийларга қулайлик туғдириш мақсадида эълон қилинаётган қонун матнларини фойдаланишга ўнғай ҳолда чоп этишни таклиф қилди.

Ўқитувчи Ҳайдарали МУҲАМЕДОВ обуна билан боғлиқ ташвишларни тилга олди. Муштарийнинг эътироф этишича, бу борада анча чалкашликлар мавжуд. Олайлик, газетага обуна бўлишдан уни дўкондан сотиб олиб ўқиш маъқул. Негаки, тонгда ўқувчисига йўл олган матбуот жарчиси тушдан кейин ёки оқшом ўз эгасининг қўлига тегади. Бу фикрга изоҳ берилиб, «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарини обуначиларга тарқатишда ҳеч қандай узилиш бўлмаганини, газеталар барқарорликка эришганини, ҳукуматимиз қийин шароитда ҳам бу иккала нашрни мабла**ғ** билан тўла таъминлаб турганини маълум қилиб, келгуси йил ҳам мулоқотларимизда узилиш бўлмайди, худо хоҳласа, «Халқ сўзи» ва «Народное слово» муштарийларнинг доимий ҳамроҳи бўлиб қолишлиги таъкидланди. Демак, бу масалада ташвишланишга ҳожат йўқ, обуначиларга тўла кафолат мавжуд.

Доцент Ўроқ ОЧИЛОВ ҳам одамларнинг ҳуқуқий саводхонлик даражаси анча паст эканлигини эътироф этиб, ёшларга ҳуқуқий тарбия нормаларидан доимий сабоқ бериб бориш лозимлигини таклиф қилди. Дейлик, идишда иссиқ сув борлигини билмаган киши қўлини куйдириб олиши мумкин. Кишиларга ҳам қилмишининг оқибатини ҳуқуқий асосларда тушунтириб берилса, хатти-ҳаракатини онгли идора қилиш малакаси ҳосил бўлади.

Институт проректори Бахтиёр МИРБОБОЕВ меҳмонлар шаънига самимий тилакларини баён қилиб, Москва нашрларининг баъзи тажрибаларини қўллаш фойдадан холи бўлмайди, деди. Хусусан, газеталар қошида дўкон очиб, ҳар кунлик нашрларни сотиш йўлга қўйилса, газетхонлар ташвиши бироз камаяр, долзарб ахборотлар тезроқ етиб борарди.

Юридик фанлар доктори Юсуф РУСТАМБОЕВ жиноятчиликка қарши кураш қонунларининг амал қилиши масалалари ўз пайтида ва тўла ёритиб борилмаётганлигини айтиб ўтди. Баъзан ҳаракатда бўлган қонун талабларини қўпол равишда бузиш ҳолларига дуч келганда орада анча бўшлиқ борлигини ҳис қиласан. Чайқовчилик ва пул алмаштириш билан боғлиқ баъзи ҳаракатлар амалдаги қонунларимизга зид, бироқ на ҳуқуқ-тартибот ходимлари, на бошқа мутасаддилар уларни амалиётда қўлламайдилар. Оқибатда кўпчиликда «ҳозир ҳамма нарсага йўл очиқ» деган сохта тасаввур пайдо бўлмоқда. Албатта, бу масалада ҳуқуқшуносларнинг журналистлар билан яқин алоқаси анча наф бериши мумкин.

* * *

Учрашувда, шунингдек, ижодий жамоалар қандай режалар билан яшаётгани, ҳамкорликнинг янги қирралари, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллигига тайёргарлик ва уни нишонлаш, мавзулар мундарижаси ва бошқа масалаларда фикрлар алмашилди. Эндиликда юриспруденция ва журналистиканинг умумий муаммолари кўпроқ амалий ишларни тақозо қилади. Албатта, ҳуқуқий давлат тамойилларини халқ оммасига тушунтириб беришда академиздан ҳоли, жамоатчилик онг даражасига мос, бугунги ўзгаришлар таҳлил қилинган мақолаларга кўплаб эҳтиёж сезилади. Газетани қирдаги чўпон ҳам, дорилфунундаги академик ҳам бир хил назар билан мутолаа қилади. Шундай экан, режалаштирилаётган хайрли ишларнинг йўналиши, ёритилаётган мавзулар кўлами ана шу табиий мезонлар талабига мос тушиши шарт. Бу борада амалий мулоқотлар давомида туғилган ижодий фикрлар асқотади, албатта.

Ҳаким САТТОРИЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Ҳамза» театрида Абдулҳамид Чўлпоннинг «Ёрқиной» асари таниқли режиссёр Носир Отабоев томонидан қайта саҳналаштирилди.

«ЁРҚИНОЙ» ЯНА САҲНАДА

Асардаги Ёрқиной ролини Зуҳра Ашурова, Пўлат ролини Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ёдгор Саъдиев ижро этишди.

Дастлабки томошадан сўнг асарнинг бадиий муҳокамаси бўлиб ўтди. Ўзбекистон халқ артисти, республика маданият ишлари вазирининг ўринбосари Теша Мўминов, адабиётшунос олим ва драматурглар Озод Шарафиддинов, Иззат Султон, Муҳсин Қодиров, Мамажон Раҳмонов ва бошқалар асарнинг ютуқ ва камчиликлари тўғрисида батафсил тўхталдилар. «Ёрқиной» асарини қайта саҳнага олиб чиқишда аввалгиларидан фарқли ўлароқ, романтизмга ҳамда халқимизнинг миллий хусусиятларига алоҳида эътибор берилганлиги қайд этилди. Шу билан бирга саҳналаштириш жараёнидаги баъзи бир техник нуқсонлар, мусиқа танлашдаги йўл қўйилган камчиликлар кўрсатиб ўтилди.

«Ёрқиной» томошаси қайта кўриб чиқилиб, Конституциянинг бир йиллиги арафасида театр ихлосмандларига қайта тақдим этиладиган бўлди.

Ю. ҲАМИДОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТОЖИКИСТОНДАН ХАБАРЛАР

НЕФТНИ ҚАЙТА ИШЛАЙДИГАН ЗАВОД

Ҳозирги кунда Тожикистон Республикасининг Колхозобод, Исфара туманларидаги нефть қудуқларидан ҳар куни ўнлаб тонна нефть олиняпти. Бироқ мамлакат ҳудудида бирорта ҳам нефтни қайта ишлайдиган завод йўқ. Шу сабабли нефть қайта ишлаш учун бошқа республикалар корхоналарига жўнатилмоқда. Натижада маҳсулот таннархи ғоят қимматга тушмоқда.

Республика Вазирлар Кенгаши шуларни ҳисобга олиб, Хатлон вилоятининг Калининобод шаҳрида нефтни қайта ишлайдиган завод қуришга қарор қилди. Завод қурилишида «Лукова» Россия—Туркия экспорт компанияси фаол иштирок этади. Завод ишга тушгач, кунига 240 тонна нефтни қайта ишлайди.

ЎРАТЕПА СУВИ — ЭКСПОРТГА

Ленинобод вилоятининг Ўратепа шаҳрида ичимлик суви чиқарадиган Тожикистон—Чехия қўшма корхонаси қурилияпти. Корхона қурилишига 14,5 миллион АҚШ доллари ажратилган. Худди шу миқдордаги маблағга Италия, Германия, Франциядан ускуналар келтирилади. Корхона икки йилдан сўнг ишга туширилиб, ҳар сменада 5000 шиша идишда шифобахш сув тайёрлаб чиқаради. Бундан ташқари завод қошида ярим литрдан 2 литргача бўлган пластмасса шишалар тайёрлайдиган цех ҳам қурилади.

Маълумки, Ўратепа сувига кўпгина мамлакатлардан буюртмалар тушмоқда.

ЮКСАК ЭҲТИРОМ

Республикамиз жамоатчилиги забардаст файласуф, жонкуяр ташкилотчи, таниқли давлат ва жамоат арбоби, марҳум академик Иброҳим Мўминовнинг 85 йиллигини кенг нишонлади.

Бухоро, Самарқанд, Тошкент шаҳарларида бўлиб ўтган кўплаб илмий анжуман, кеча ва учрашувлар Алишер Навоий номидаги Давлат катта академик театрида ўтказилган тантанали йиғилишга уланиб кетди.

Йиғилишни кириш сўзи билан очган Ўзбекистон ФА Президенти, академик М. Салоҳиддинов Иброҳим Мўминовнинг ҳаёти ва кўп қиррали илмий фаолияти тўғрисида маъруза қилган Академия вице-президенти, академик И. Искандаров, Бухоро вилояти ҳокимининг ўринбосари М. Раҳмонов, Ўзбекистон «Ёдгорлик» жамияти раиси Н. Муҳитдинов, Ўзбекистон Республикаси зиёлилари илмий-маърифий уюшмасининг президенти, академик Э. Юсупов, Ўзбекистон Республикаси Фалсафа жамияти президенти, профессор С. Шермуҳамедов, Ўзбекистон ФА Фалсафа ва ҳуқуқ институти директори, фалсафа фанлари доктори А. Жалолов ва бошқалар олимнинг мамлакатимиз фани, маданияти, маънавиятига қўшган салмоқли ҳиссаси тўғрисида сўзладилар.

Иброҳим Мўминов ўзига хос фалсафа мактабини яратди, халқимизни бой тарихий меросимиз билан яқиндан таништиришга бош-қош бўлди, иқтисод, тилшунослик, шарқшунослик, манбашунослик фанлари ривожланишига катта таъсир кўрсатди. Унинг раҳбарлигида камолотга етишган юзлаб олимлар бугунги кунда истиқлолга эришган Ватанимиз равнақи йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев иштирок этди.

С. ҚУРБОНОВ

• Обуна-94

МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИДА БИР ЙЎЛА 92 ТАЛАБА «ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ЁЗИЛДИ

Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институтида газетамиз жамоаси билан юзма-юз мулоқот бўлиб ўтганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Куни кеча ушбу илм даргоҳидан қувончли хабар олдик. Мавжуд иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан маънавиятни доимо биринчи ўринга қўйишга ўрганиб қолган мазкур даргоҳ талабаларидан 92 нафари «Халқ сўзи» газетасига обуна бўлишибди.

Газетамиз журналистларининг ижодий учрашувига жавобан кўрсатилган бундай фаоллик бизни ниҳоятда қувонтирди. Ва меҳнат жамоаларида, маҳаллаларда, олий ўқув юртларида очиқ мулоқот ўтказиш зарур ва фойдали эканлигини яна бир карра тасдиқлади.

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги, Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий тадқиқот институти қуйидаги бўлимлар бўйича бўш лавозимларни эгаллаш учун

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

1. «Ўзбекистон санъатшунослик экспедицияси» — мудир, кичик илмий ходим (1).
2. «Фольклор ва замонавий мусиқа» — мудир.
3. «Тасвирий санъат» —мудир, катта илмий ходим (1).
4. «Маданиятшунослик» — мудир, катта илмий ходим (1), илмий ходим (1).
5. «Театр ва хореография» — катта илмий ходим (1), илмий ходим (1).
6. «Меъморлик» — мудир, катта илмий ходим (1), кичик илмий ходим (1).
7. «Санъат тарихи» — катта илмий ходим (1).
8. «Кино ва ТВ» — етакчи илмий ходим (1).

Ҳужжатлар 15 кун мобайнида қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 2. Индекс: 700029. Телефон: 39-46-77.

• Юртимиз фидойилари

БИЗНИНГ РОЗА ОПАМИЗ

Инсоннинг табиати қизиқ. Кимдир қўл меҳнати билан эл-юрт орасида шуҳрат топса, кимдир қалами билан ҳурмат қозонади, халқини жаҳонга танитади.

Бизнинг Роза опамиз ҳам бутун дунёга донги кетганлардан. Нега дейсизми? Ахир опа 50 йиллик меҳнат фаолияти давомида жаҳон шоҳсупасида туриб Ўзбекистонимиз шарафини ҳимоя қилган не-не спортчиларга тарбия бермади, уларда ўз кучига ишонч туғдирмади дейсиз.

Роза Рафиқова олий ўқув юрти талабаси бўлганда иккинчи жаҳон уруши бошланиб қолди. Кимё илмини эгаллашни ният қилган қиз ўқишни давом эттира олмади. У 1942 — 45 йилларда фабрикада ишлади, ёшлар ўртасида тарғибот-ташвиқот ишларини жонлантиришда фаолият кўрсатди. Урушнинг сўнгги йилида кўплаб фронт ортида жонбозлик кўрсатганлар қатори у «Шавкатли меҳнати учун» нишони билан тақдирланди.

1946 йилда Москвадан раҳбарлик йўл-йўриқларини ўрганиб қайтган Роза кўп ўтмай Тошкент шаҳар «Спартак» кўнгилли спорт жамияти кенгашига раҳбар қилиб сайланди. 1950 —51 йиллар опа фаолиятининг ёрқин нуқталари саналади. Бу бежиз эмас. Негаки, қишлоқ ёшларининг спорт ҳаракатини бирлаштириш мақсадида таъсис этилган республика «Пахтакор» спорт жамияти иш фаолиятини жонлантиришда алоҳида намуна кўрсатди. Шу сабабданми, уни мазкур спорт жамияти Марказий Кенгаши раиси ўринбосарлигига тавсия қилишди. Шу давр мобайнида қишлоқ спорти аҳволини яхшилаш, эътиборни ошириш борасида, бир қанча ибратли спорт мусобақаларини ташкиллаштиришга бош бўлди. Ўзбек номини дунёга танитган Руфат Ризқиев, Собир Рўзиев, Элвира Саадий, Рустем Казаков сингари спорт юлдузларига устозлик қилди.

Опа «Пахтакор» спорт жамиятига раҳбарлик қилганида ҳам, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институтида талабаларга сабоқ берганида ҳам асосий эътиборни Ўзбекистон спортини ривожлантиришга қаратди. Талабаларга «Жисмоний тарбия ва спорт тарихи» фанидан сабоқ бериш билан бирга институтнинг сиртқи ўқув факультетига ўттиз йилдан зиёд вақт мобайнида раҳбарлик қилди. Роза Рафиқова ўндан зиёд илмий-услубий асарлар муаллифи, шунингдек, кўплаб нишон ва «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони соврindори ҳамдир.

Бугун опа табаррук 70 ёшдалар. Ажойиб инсон, спорт жонкуяри Роза Рафиқовага узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз

А. ҲАМРОҚУЛОВ,
Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институти ректори.

• Спорт

БАДИИЙ ГИМНАСТИКА

САККИЗИНЧИ синф ўқувчиси Ирина Репина республика турнирининг махсус «Шарқ латофати» мукофоти соҳибаси бўлди.

Спорт усталари ва номзодлар баҳсида эса тошкентлик гимнастикачилар Елена Астафьева ва Ольга Паньшина бир хил (37,45) балл тўплашиб биринчи ўринни ўзаро баҳам кўришди.

ҚЎЛ ТЎПИ

ЭРКАКЛАР ўртасидаги Ўзбекистон иккинчи чемпионати ниҳоясига етди. Чирчиқнинг «Қурувчи» жамоаси барча рақибларини ортда қолдириб, республика чемпионлигини қўлга киритди.

Етакчи қўл тўпи усталаримиз айни дамда Испания, Венгрия, собиқ Югославия клубларида ўйнаётганлигини ва яна бир қанча истеъдодларимиз билан хориж мутахассислари қизиқишаётганлигини инобатга оладиган бўлсак, Ўзбекистон терма жамоасининг имкониятлари кенглигига ва республикамизда спортнинг бу тури келажакда янада ривожланишига амин бўламиз.

ФУТБОЛ

ЎЗБЕКИСТОН иккинчи миллий чемпионатининг «кумуш» медали Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси бош мураббийси Баҳодир Иброҳимовни қониқтирмади, шекилли, истеъфога чиқди. Унинг ўрнини Ўзбекистон миллий терма жамоасининг бош мураббийси Рустам Акрамов эгаллади. Кейинги икки йилда тўртинчи марта янги бош мураббийга эга бўлган «Пахтакор» клуби ўртоқлик учрашувларида қатнашиш учун Ҳиндистонга жўнаб кетди.

БАСКЕТБОЛ

ТОШКЕНТ кубоги учун баҳслар якунланди. Унда жамоа ўзаги собиқ ССЖИ чемпионатларида республикамиз шарафини муносиб ҳимоя қилган «Ўзстроймеханизация» клуби ўйинчиларидан иборат, Жисмоний тарбия олийгоҳи баскетболчилари ғолиб чиқишди.

МИЛЛАНИ ҚАРИЯГА ЧИҚАРМАНГ ҲАЛИ

ЎТГАН жаҳон чемпионати Камерун мамлакатини дунёга машҳур қилганди. Албатта, бунда самарқандлик мураббий В. Непомнящий ва камерунлик футболчиларнинг ўзига хос ҳиссалари бор. Бутун жаҳон футболсеварлари ўшанда 38 ёшли ҳужумчи Р. Милланинг маҳоратига тан бериб, уни яхши кўриб қолишган эди. Эндиликда Милла жаҳон рекордини ўрнатишга бел боғлаяпти. Агар у келаси йилги жаҳон чемпионатида яна майдонга чиқса, ўзининг 42 ёшини АҚШ ўйингоҳларида нишонлайди. Дунё ҳали бундай катта ёшли футболчини жаҳон чемпионатининг финал қисмида кўрмаган.

Роже Милланинг рекорд ўрнатишига шубҳа қилмасак ҳам бўлади. Негаки, Камерун Президенти Поль Бийя шахсан ўзи Миллани яшил майдонга чиқишга ундаяпти. 41 ёшли Роже эса пойабзали тагига «мих қоқмоқда».

ЕВРОПА МАҒЛУБИЯТНИ КЕЧИРМАЙДИ

АНГЛИЯ терма жамоаси жаҳон чемпионатида қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум бўлгандан сўнг бош мураббий Грэм Тейлор истеъфога чиқди. Жаҳонга машҳур бўлган бу мураббий қўл остида Англия терма жамоаси 38 учрашувда қатнашиб, 17 марта ғалаба қозонган. Етти учрашувда дуранга эришиб, 14 тасида мағлуб бўлган.

Сўнгги учрашувларда омадсизликка учраган Франция футболчилари бош мураббийси Жерар Улье ҳам ўз вазифасидан кетишини билдирди. У терма жамоани ўтган йили Европа чемпионатидаги муваффақиятсизликдан сўнг Мишел Платинидан қабул қилиб олган эди.

Р. ЖУМАЕВ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девон масъул ходими Ф. С. Камоловга падари бузруквори

САЛОҲ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия ва ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Биринчи Тошкент тиббиёт олийгоҳи профессори, Ўзбекистон Фанлар Академиясининг аъзоси, академик Ўктам Ориповнинг рафиқаси

Роза АЪЗАМОВАнинг

бевақт вафот этганлигини билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига, яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Биринчи Тошкент Давлат медицина институти ректорати, жарроҳлик кафедраси шу кафедранинг мудири, академик Ўктам Орипович Ориповга умр йўлдоши

Роза АЪЗАМОВА-

нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги жамоаси Тошкент вилоят судининг раиси У. Р. Қурбоновга турмуш ўртоғи

Клара ОТАЖОНОВА-

нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институти раҳбарияти ва жамоаси институт ўқув бўлими бошлиғи доцент Р. Қ. Қудратовга рафиқаси

Қумри ҚУДРАТОВА-

нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Давлат кимё саноати концерни ва унга қарашли корхоналарнинг жамоалари Фарғона кимёвий толалар заводининг директори Алижон Содиқовга онаси

Тожихон АКРОМОВА-

нинг вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қиладилар.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР: маълумот учун 33-07-48; эълонлар бўлими 32-09-25. Индекс: 64606.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Сатторий, навбатчи — Б. Остонақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001. Буюртма Г—599. 97346 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2. Босишга топшириш вақти — 21.00 Босишга топширилди 23.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6